

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 14

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2019-12-19

Verksamhetsplan 2020 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Norrmalms stadsdelsnämnd godkänner verksamhetsplan 2020 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr för åtgärder för en giftfri förskola.
3. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 11 mnkr för klimatinvesteringar.
4. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 2,52 mnkr för trygghetsinvesteringar.
5. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr avseende beställarstöd och projektering av en ny gruppbostad i kv. Algoritmen i Hagastaden.
6. Stadsdelsnämnden ansöker om kompletterande stimulansbidrag om 0,1 mnkr för startkostnader för en ny gruppbostad i kv. Algoritmen i Hagastaden.
7. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr avseende startkostnader för en ny gruppbostad i kv. Algoritmen i Hagastaden.
8. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 1,9 mnkr avseende aktivitetscenter.
9. Stadsdelsnämnden ansöker hos stadsledningskontoret om 0,315 mnkr från kompetensutvecklingsatsningen.
10. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 201,8 mnkr.
11. Stadsdelsnämnden godkänner resultatenheter enligt förslag i verksamhetsplanen.
12. Stadsdelsnämnden beslutar att avveckla nämndens ungdomsråd.
13. Stadsdelsnämnden uppdrar åt förvaltningen att upphandla ny ismaskin under förutsättning att ansökan om klimatinvesteringsmedel beviljas.
14. Paragrafen justeras omedelbart.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Sankt Eriksgatan 117
104 30, Stockholm
08-508 09 014

anna-carin.wallin@stockholm.se
stockholm.se

Susanna Halldin Olsson
stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
avdelningschef

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	8
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	9
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	13
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	19
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	23
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.....	34
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	38
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.....	39
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	40
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	41
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	42
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	45
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	48
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	48
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	49
Uppföljning av ekonomi.....	54
Nämndens ekonomiska förutsättningar.....	54
Investeringar.....	60
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	61
Resultatenheter.....	61
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	61
Budgetjusteringar.....	61
Omslutningsförändringar.....	62
Medel för lokaländamål.....	63
Övriga ekonomiska redovisningar.....	63

Särskilda redovisningar.....	63
Agenda 2030.....	63
Systematiskt kvalitetsarbete.....	65
Övrigt.....	67

Bilagor

- Bilaga 1: Bilaga 1- Blanketter SLK sdn 09*
- Bilaga 2: Bilaga 2 - Priser 2020*
- Bilaga 3: Bilaga 3 - Ansökan för Klimatinvestering 2020*
- Bilaga 4: Bilaga 4a - Kompetensutvecklingsmedel Beställarenheten äldreomsorg*
- Bilaga 5: Bilaga 4b - Kompetensutvecklingsmedel Väderkvarnens VoB*
- Bilaga 6: Bilaga 5a - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Trygghetsapp i klara området*
- Bilaga 7: Bilaga 5b- Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Lokalanpassning för Platssamverkan Sergels torg*
- Bilaga 8: Bilaga 5c - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Insatser i stadsmiljön genom placemaking på Sergels torg*
- Bilaga 9: Bilaga 5d - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Installation av fall- och ljudabsorberande markskydd för förskolan*
- Bilaga 10: Bilaga 5e - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Väderkvarnen*
- Bilaga 11: Bilaga 5f - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Lilla utkiksplatsen*
- Bilaga 12: Bilaga 5g - Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder - Belysning yogapaviljong Vasaparken*
- Bilaga 13: Bilaga 6 - Ansökan aktivitetscenter 2020*
- Bilaga 14: Bilaga 7 - Giftfri förskola ansökan medel*
- Bilaga 15: Bilaga 8 - Plan för upphandling 2020 (Norrmalms sdf)*
- Bilaga 16: Bilaga 9- Väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2020 Norrmalms sdf*
- Bilaga 17: Bilaga 10 - Kompetensförsörjningsplan Norrmalm sdf 2020*
- Bilaga 18: Bilaga 11 - ansökan träfflokalen Balder som kommunövergripande verksamhet*

Inledning

Verksamhetsplanen för Norrmalms stadsdelsnämnd anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2020. Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges budget för 2020 och de tre inriktningsmålen,

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, öppen fritidsverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt, bostadsanpassning för bostäder enligt SoL (socialtjänstlagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden ansvarar även för trygghetsskapande arbete, krisberedskap, samhällsplanering, parkverksamhet och stadsmiljö, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, socialt stöd och samhällsvägledning för nyanlända.

Styrning och uppföljning

Nämndens verksamhetsplan med mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås, det förväntade resultatet, för nämndens målgrupper.

Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål som ett komplement till kommunfullmäktiges indikatorer. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen.

Underlag till måluppfyllelsen är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar, övriga uppföljningar och analyser samt resultatet av de aktiviteter som genomförts. Se vidare under rubriken systematiskt kvalitetsarbete.

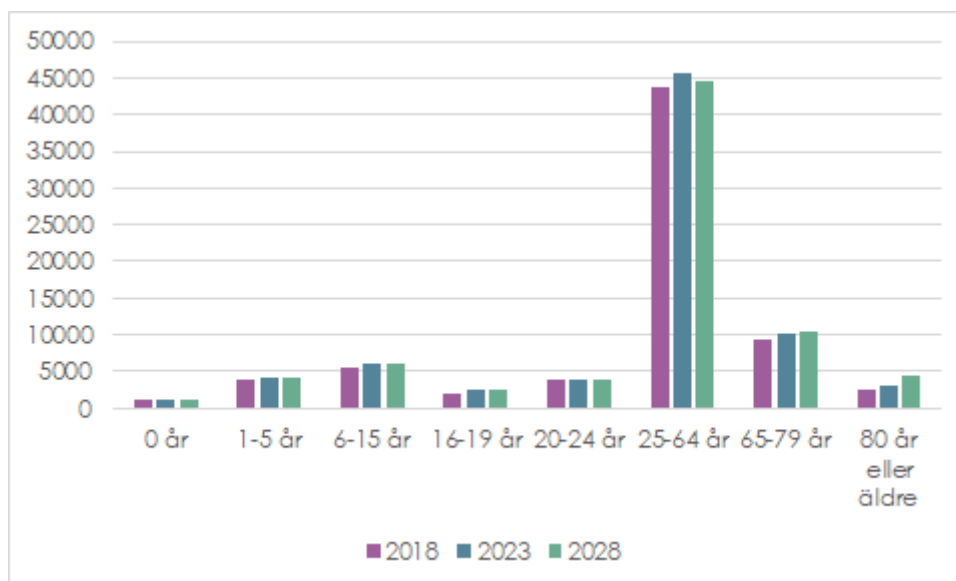
Nämndens råd

Nämndens pensionärsråd och funktionshinderråd är remissinstanser och synpunkter inhämtas kontinuerligt.

Norrmalms stadsdelsområde och befolkning

Norrmalms stadsdelsområde växer och har idag drygt 72 000 invånare och kommer växa ytterligare till drygt 76 900 invånare 2023 och 77 200 invånare 2028. Antalet personer över 80 år beräknas öka med cirka 2 000 personer fram till år 2028. Inom stadsdelsområdet finns stadsdelarna Vasastan, Norrmalm, Skeppsholmen och en mindre del av Östermalm samt församlingarna Matteus, Johannes, Gustav Vasa och Adolf Fredrik.

Statistik över Norrmalms stadsdelsområde

Källa: Befolkningsprognos statistik Stockholm 2019

INVÅNARNA	NORRMALM	STADEN
Andel 1-5 år	5,5%	6,2%
Andel över 65 år	16,2%	14,9%
Invånare med utländsk bakgrund	23,0%	33,3%
Andel hyresrätter	32,4%	46,6%
Andel bostadsrätter	67,6%	53,4%
Andel eftergymnasial utbildning (25-64 år)	70,9%	59,2%
Medelinkomst (20-64 år)	509 200 kr	404 600 kr
Andel arbetslösa	1,70%	2,90%
Ohälsotal (dagar per person)	11	16
Andel ekonomiskt bistånd	0,5%	2,5%

Källa: Statistik Stockholm 2019

Sammanfattning av nämndens planerade verksamhet för 2020

Nedan redovisas kortfattat stadsdelsnämndens prioriterade satsningar under året. Ett tydligt fokus på kärnverksamhet är prioriterat för att uppnå största måluppfyllelse i de av kommunfullmäktige beslutade inriktningsmålen.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Fokus på kärnverksamhet
- Implementering av barnkonventionen
- Bostadsvägledning för nyanlända
- Fortsatt arbete med Vision Klara och Centralstationsprojektet
- Intensifierad platssamverkan på Sergels torg, Odenplan och Observatorielunden
- Trygghets- och säkerhetsarbete
- Fördjupad samverkan mellan myndighetsutövning och förebyggande arbete
- Föräldraskapsutbildningar

- Förstärkning av öppen fritidsverksamhet
- Fysisk aktivitet i förskolan
- Motverka ofrivillig ensamhet och isolering
- Vräkningsförebyggande arbete
- Investeringar för trivsamma, trygga och välskötta parker

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Näringslivsfrämjande arbete
- Utvecklad platsamverkan, Tillsammans på Sergels torg
- Införa funktionen klimat- och miljösamordnare
- Samverkan med konstnärer i den öppna fritidsverksamheten
- Utveckling av Hagastaden
- Genomföra energieffektiviseringar och klimatsmarta lösningar

En ekonomiskt och innovativ storstad för framtiden

- Kontinuerlig utvärdering av organisationen för att säkerställa kvalitet och effektivitet
- Minska sjukfrånvaron
- Införa innovationsråd
- Påbörja införandet av modernisering av sociala system

Samverkan inom staden enligt direktiv till samtliga nämnder

Nedan ges en kort sammanfattning av nämndens planerade verksamhet för 2020 utifrån de direktiv i kommunfullmäktiges budget som rör samverkan med andra nämnder och bolag.

Nämnden samverkar med andra stadsdelsnämnder, bolag, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle i syfte att effektivisera verksamheterna och att stärka nämndens sammantagna arbete för invånarna.

Samordnade verksamheter för en effektiv verksamhet

Inom flertalet områden har nämnden samordnade verksamheter med andra nämnder för att öka effektiviteten.

Samordnad verksamhet finns med Kungsholmens, Östermalms och Södermalms stadsdelsnämnder i olika konstellationer kring flera uppdrag som till exempel; ensamkommande barn, samhällsvägledning för nyanlända, försörjningsstöd, ungdomsmottagning, budget- och skuldrådgivning, syn- och hörselkonsult, konsumentvägledning, tillsyn av e-cigarettor och folkölsförsäljning, relationsvåldscenter innerstaden (RVCI) och tryggt mottagande i hemmet.

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är gemensam för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder och organiserad inom Norrmalms stadsdelsförvaltning. Avdelningen ansvarar för bland annat skötsel, underhåll och investeringar i parker, parkvägar, grönområden, lekplatser, plaskdammar samt övrigt stadsmiljöarbete.

Samverkan för en effektiv verksamhet

Socialtjänsten har gällande barn och unga regelbundna möten med mödravårdscentralen, barnavårdscentralen, förskolan, skolan, fält- och fritidsenheten, barn- och ungdomspsykiatri och polisen. Utifrån samverkansöverenskommelsen mellan socialtjänst, förskola, skola och fält och fritid förstärks samverkan mellan de olika aktörerna. Förskolor och skolor inom

Norrmalms stadsdelsområde kommer fortsatt att bjudas in till föreläsningar för att få information om socialtjänstens arbete och orosanmälningar.

Samverkan sker också med beroendevården och vuxenpsykiatrien inom regionen.

Äldre- och socialtjänstens beställarenheter samverkar med Region Stockholm gällande bland annat lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS). Samverkan sker även med hemtjänst, primärvård, minnesmottagning, primärvårdsrehabilitering gällande personer med demens/kognitiv svikt.

För personer med försörjningsstöd som står långt ifrån arbetsmarknaden samverkar nämnden med Region Stockholm, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Jobbtorg resurs. Externt samarbetar socialtjänsten kring vuxna i Samverkansförbundet i Stockholm, FINSAM, tillsammans med regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Innovation och strategiska digitalisering frågor

Förvaltningen avser att starta innovationsråd för att främja nytänkande, arbetssätt och metoder och ta tillvara möjligheter att använda digitala hjälpmedel. Förvaltningen deltar i olika stadsövergripande nätverk kring digitaliseringsfrågor, till exempel gällande GDPR, informations säkerhet, skolplattformen och modernisering av sociala system.

Samverkan för en hållbar stadsutveckling och ett klimatsmart Norrmalm

Nämnden samverkar med övriga nämnder och bolag kring strategiska grön- och vattenfrågor i staden. I samarbete med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret arbetar förvaltningen för att stärka de ekologiska sambanden i stadsdelsområdets utvecklingsområden. Nämnden arbetar kontinuerligt med smarta klimatinvesteringar som möjliggörs genom stadens särskilda klimatinvesteringsmedel.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Denna resolution kallas för Agenda 2030. De globala målen är ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Det är på den lokala nivån som stora delar av arbetet för att nå de globala målen sker i praktiken. Förvaltningen bidrar till att uppfylla Agendans mål och delmål genom sin ordinarie verksamhet som beskrivs i verksamhetsplanen, till exempel trygghetsarbetet, stadsutveckling, jämställdhetsintegrering, barnrättsperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för kvinnor och män med funktionsnedsättning, äldreomsorg, förskola, klimat- och miljöarbete med mera.

Arbetet med Agenda 2030 beskrivs närmare under rubriken särskilda redovisningar.

Samverkan för en trygg och säker stad och samverkan för ett bättre företagsklimat

Nämndens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är beroende av nära samverkan med flera aktörer. Viktiga medaktörer är till exempel Polismyndigheten, fack- och stadsförvaltningar inom staden, civilsamhället, fastighetsägare, Region Stockholm och andra myndigheter som trafikförvaltningen och länsstyrelsen. I den platssamverkan som sker är näringsidkare viktiga samverkanspartners.

Samverkan för att fler ska bli självförsörjande och att etablering sker skyndsamt

Nämndens samverkan med andra nämnder, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen,

näringsliv och civilsamhälle är avgörande för att de som är i behov av olika stöd ska få rätt insatser. För att stödja personer att hitta alternativa försörjningsvägar samverkar förvaltningen med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm.

Stadens som arbetsgivare

Inom HR-området finns en upparbetad samverkan med innerstadens övriga tre stadsdelsförvaltningar (Kungsholmen, Östermalm och Södermalm) med utrymme för lärande och inspiration när det gäller gemensamma utmaningar inom bland annat kompetensförsörjning, arbetsmiljö och jämställdhet.

Lokalförsörjning

Nämnden samverkar med bolag och andra förvaltningar för ett effektivt nyttjande av lokaler.

Lika rättigheter för alla

Under rubriken lika rättigheter för alla beskriver nämnden sitt arbete med programmen inom ramen för mänskliga rättigheter.

- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad.
- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- Program för ett jämställt Stockholm.
- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Rubriken återfinns under aktuella kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet med en beskrivning av förvaltningens arbete. Under denna rubrik belyses även programmet för en äldrevänlig stad.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att möjliggöra att människor är självförsörjande och att barn och ungdomar har trygga, stabila och jämlika uppväxtvillkor. Barnkonventionen blir lag från och med 1 januari och barnrättsperspektivet beaktas vid varje beslut som rör barn.

Långvarigt bidragsberoende motverkas och insatser till personer som står lång ifrån arbetsmarknaden prioriteras och utvecklas. Förvaltningen arbetar för att förebygga behov av ekonomiskt bistånd för nyanlända Stockholmare.

För att stötta nyanlända erbjuder förvaltningen samhällsvägledning som är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Majoriteten av nyanlända bor i genomgångsbostäder och bostadsvägledning är särskilt prioriterat.

Norrmalms stadsdelsområde ska vara tryggt, säkert och välskött. Nämnden har en välutvecklad samverkan med Polismyndigheten som formaliseras i den lokala samverkansöverenskommelsen. Nämndens arbete med Vision Klara och platsamverkan Sergels torg fortsätter att utvecklas under året. Ytterligare områden för platsamverkan är Odenplan och Observatorielunden, och när behov identifieras inrättas ytterligare områden löpande. Under 2020 kommer förvaltningen i samverkan med Region Stockholm,

socialförvaltningen och Jernhusen arbeta uppsökande på Stockholms Centralstation samt Cityterminalen. Arbetet mot våldsbejakande extremism fortsätter och den lokala handlingsplanen revideras under året.

När Stockholms befolkning växer, ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet eftersom de utgör viktiga vardagsmiljöer för invånare och besökare. Det ökande besöksstrycket ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll, upprustning och tillgänglighet.

I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande. Nämndens förskolor vilar på demokratins grund och utgår från barnkonventionen. Skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den digitala utvecklingen är en naturlig del av förskolans verksamhet. Enligt förskolans läroplan får barnen förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer. Utbildningen ger barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva.

Nämndens främjande och förebyggande insatser stärker barn och vuxnas skyddsfaktorer. Förebyggande och hälsofrämjande insatser har en positiv inverkan på den fysiska och psykiska hälsan och har betydelse för ett hälsosamt åldrande. Förvaltningens förebyggande arbete inriktas på faktorer som motverkar risk för ohälsa, utanförskap och kriminalitet. De förebyggande och främjande insatserna strävar efter att öka personers självständighet, oberoende och stärka den enskildes egna förmågor.

Nämndens öppna fritidsverksamheter och det preventiva arbetet är en viktig del för att tidigt upptäcka och ge stöd till ungdomar med riskbeteende. Verksamheterna samverkar med skola, förskola, socialtjänst och andra aktörer i syfte att stärka föräldraskap och ge stöd till att motverka riskbeteenden.

Socialtjänstens verksamheter och myndighetsutövning är av hög kvalitet och grundade på evidens och beprövad erfarenhet. All myndighetsutövning är rättssäker och tar tillvara den enskildes resurser. Samtliga medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och tillämpar dessa inom respektive verksamhet.

Norrmalms stadsdelsområde är ett äldrevänligt stadsdelsområde där äldre får en individuellt anpassad vård och omsorg av hög kvalitet och möjlighet till valfrihet i utförande. Nämndens verksamheter arbetar för att främja positiva faktorer för ett hälsosamt åldrande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk kunskaper är kort

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna inom Norrmalms stadsdelsområde är självförsörjande och att nyanlända erbjuds stöd och vägledning under etableringsperioden.

Egen försörjning

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder en gemensam enhet för ekonomiskt bistånd. Målet med insatserna är att den enskilde ska klara sin egen försörjning. Anledningarna till att den enskilde uppbär ekonomiskt

bistånd är flera, såsom arbetslöshet, sjukskrivning eller sociala/medicinska skäl i form av missbruk, psykisk ohälsa samt funktionsnedsättning. Insatser för dessa grupper prioriteras samt utvecklas så att fler kan arbeta och försörja sig själva. Arbetet sker i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och dess olika verksamheter. En utmaning under 2020 är hitta arbetssätt och samarbeten som leder till att personer på väg ur etablering blir självförsörjande och inte får behov av ekonomiskt bistånd.

Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet remitteras till Jobbtorg Stockholm och Jobbtorg resurs. För personer som är långt ifrån arbetsmarknaden, på grund av socialmedicinska arbetshinder, sker ett nära samarbete med bland annat Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Stockholm för att hitta alternativa vägar till egen försörjning.

Förvaltningens arbetsmarknads- och rehabiliteringsteam, AR-teamet, arbetar särskilt med personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, genom att erbjuda bland annat arbetslivsinriktad rehabilitering, praktik samt skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare, så kallad OSA. Nämnden erbjuder kommunala visstidsanställningar, så kallade Stockholmsjobb, där det övergripande samordningsansvaret ligger på arbetsmarknadsnämnden. Nämnden ingår i Stockholms stads samordningsförbund FINSAM, med målsättning att hjälpa personer som står långt från arbetsmarknaden till ett arbete.

Feriearbete till prioriterade grupper

Förvaltningen utvecklar under året arbetssätt för att fler ungdomar med funktionsnedsättning eller sociala skäl får kännedom om möjligheten att söka feriejobb i stadens regi. Feriejobbarna matchas utifrån behov och önskemål till meningsfulla och utvecklande feriearbeten.

Samhällsvägledning och socialt stöd nyanlända

Norrmalms stadsdelsnämnd erbjuder samhällsvägledning till nyanlända boende inom stadsdelsområdena Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm. Arbetet bedrivs i projektform.

Samhällsvägledningen är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Majoriteten av de nyanlända bor i genomgångsbostäder och bostadsvägledning är särskilt prioriterat under året.

Nyanlända är en heterogen grupp med skilda behov. En faktor som påverkar behoven är om den nyanlända är innan, i eller ur etableringen. En annan faktor är om den nyanlända är egenbosatt eller anvisningsbosatt. Anhöriga som ansluter till tidigare ensamkommande är en grupp egenbosatta i behov av ett mer sammanhållet stöd.

Ett holistiskt synsätt präglar förvaltningens stöd till nyanlända och hela människans situation uppmärksammas. En person som får träna språket, skapa nya relationer och har en meningsfull fritid har större chans att fullt ut delta i etableringen och nå målsättningen med egen försörjning och eget boende.

Nyanlända föräldrar erbjuds kursen föräldraskap i Sverige. Under träffarna förs samtal om olika teman gällande föräldrarollen baserat på forskning. Barns rättigheter och jämställdhetsperspektivet genomsyrar träffarna.

Samverkan med civilsamhället är formaliserad. Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) pågår med KFUM central som lotsar nyanlända barn och unga till fritidsaktiviteter. Tillsammans med Goda Grannar och Norrtulls sportklubb har förvaltningen beviljats ytterligare länsstyrelsemedel till sociala aktiviteter för barn, unga och vuxna. Exempelvis erbjuds

språkcafé, utflykter och subventionerade deltagaravgifter i fritidsaktiviteter.

Lika rättigheter för alla

Barnkonventionen är svensk lag från och med 1 januari 2020 och barnrättsperspektivet beaktas vid varje beslut och utredning som rör barn. Vid behov sker samverkan med övriga aktörer i ärenden där barn är aktuella. Förvaltningen arbetar för att andelen barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd ska vara låg, samt för att medarbetarna har kompetens om barnkonsekvensanalys och att stadens stödmaterial är implementerat.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,8 %	2,7 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,5 %	1,5 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,25 %	1,0 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	5 st	800 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	200 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	40 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	80	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	160 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska utveckla ett arbetssätt för att nå nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet.	2020-01-01	2020-12-31
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.1.1. Invånare klarar sin egen försörjning

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer och nyanlända invånare.

Nämnden ger invånare med ekonomiskt bistånd stöd att klara sin egen försörjning genom individuellt utformade insatser. Handläggningen sker med hög rättssäkerhet utifrån likabehandlingsprincipen och barns behov uppmärksammas särskilt. Samarbete sker med arbetsmarknadsnämnden och andra aktuella huvudmän för att säkerställa målgruppens vägar till arbete eller annan försörjning. Information ges om feriejobb så att fler ungdomar inom prioriterade grupper får vetskap om samt söker feriejobb i stadens regi.

Förväntat resultat

Fortsatt låg andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen. Personer långt ifrån arbetsmarknaden når egen försörjning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Antal personer med avslutad etableringsersättning som inte är självförsörjande och aktualiseras inom enheten för ekonomiskt bistånd			Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska utifrån budgetens förutsättningar samt förväntad ökning av antalet sökande göra en genomlysning av försörjningsstödsenhetens organisation och arbetssätt med fokus på att utveckla kvalitet och effektivitet.	2020-01-01	2020-06-30

Nämndmål:

1.1.2. Nyanlända etableras på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet

Beskrivning

Målgrupp:

Nyanlända barn och vuxna. I gruppen nyanlända vuxna skiljer sig behoven åt beroende på om personen befinner sig innan, i eller efter etableringsfasen.

Samhällsvägledningen är ett komplement till befintliga etableringsinsatser. Nyanlända stötts på vägen mot egen försörjning och eget stadigvarande boende. Vägledningen är tillgänglig och bostadsvägledning är särskilt prioriterat. Ett holistiskt synsätt präglar vägledningen och hela människans situation uppmärksammas. Samverkan med civilsamhället är formaliserad och sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter erbjuds både barn, unga och vuxna.

Förväntat resultat

Nyanlända vuxna är i eller på väg mot egen försörjning och eget stadigvarande boende

Nyanlända barn och vuxna deltar i meningsfulla fritidsaktiviteter

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Antal nyanlända föräldrar som har deltagit i föräldrakursen Föräldraskap i Sverige	30		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla nyanlända kvinnor och män mellan 18 – 64 år får ett erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet.	2020-01-01	2020-12-31
Samhällsvägledning för nyanlända och SHIS utvecklar tillsammans bostadsvägledning för nyanlända.	2020-01-01	2020-12-31
Samverka med civilsamhället i syfte att nyanlända flickor och pojkar, kvinnor och män erbjuds möjlighet att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter.	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdet upplevs som tryggt och att parker och grönområden är tillgängliga, välkomnande och välskötta för invånare och besökare.

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Förvaltningens arbete utgår ifrån Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 samt från Stockholms stad trygghet- och säkerhetsprogram 2018-2021. I samband med revideringen av det tidigare programmet, togs beslut om att samla trygghetsfrågor i ett separat program. Det programmet är under framtagande varav förvaltningens arbete även utgår från tidigare program.

Det säkerhetsfrämjande arbetet syftar till att upprätthålla krisberedskap, civilt försvar, säkerhetsskydd- och informationssäkerhet och att minska risken för olyckor samt hot och våld mot anställda. Det trygghetsfrämjande arbetet syftar till att öka tilliten till stadens verksamheter och människor emellan. Under året kommer förvaltningens organisering kring trygghets- och säkerhetsarbete att utvecklas och förstärkas utifrån utgångspunkterna för programmen gällande trygghet, säkerhet, ANTD- frågor samt strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet.

Samverkan mellan nämnden och lokalpolisområde Norrmalm sker bland annat genom den lokala överenskommelsen som parterna upprättar. I samverkan tas även en gemensam lokal lägesbild fram. Lägesbilden beskriver otrygghet samt brottslighet och uppdateras två gånger om året i samverkan med Polismyndigheten.

Metoder och rutiner för mobil platssamverkan i stadsdelsområdet har utvecklats tillsammans med kommunpolisen under snart tre år. Metoden innefattar att samordna insatser från myndigheter, näringsliv, verksamheter, boende och civilsamhället på den specifika platsen och har visat sig vara effektiv och framgångsrik. Genom såväl arbetet med platssamverkan som löpande uppdatering av lägesbild finns en systematik i att identifiera platser med behov av situationella åtgärder och områden i behov av ordningsvakter. Förvaltningen vill i såväl överenskommelsen, som i övrigt trygghetsskapande arbete, fördjupa orsaksanalyser och lägesbilder i syfte att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten samt säkerställa att rätt åtgärder vidtas vid varje givet tillfälle.

Platssamverkan

Stadsdelsförvaltningen har tillsammans med trafikkontoret, Kulturhuset/Stadsteatern, AMF Fastigheter, Axfast, Vasakronan, Gålöstiftelsen och City i Samverkan arbetat fram ett visionsdokument för gemensam och långsiktig platssamverkan runt Sergels torg 2020-2022.

Nämnden har tecknat ett tre-årigt avtal gällande platssamverkan för Sergels Torg med start 1 januari 2020. Arbetsnamnet för den gemensamma verksamheten är ”*Tillsammans på Sergels torg*”. Visionen är ”*Ett levande Sergels torg där människor trivs och vistas*”.

Målbilden för verksamheten är att den ska leda till ökad trygghet och trivsel, med ett förbättrat helhetsintryck där fler människor/besökare stannar till och vistas på platsen. Syfte är att via långsiktig platssamverkan förändra Sergels torg från en plats som många idag bara passerar, till en plats där människor känner sig trygga, trivs och vill stanna till. I arbetet ska

såväl samhällsekonomiska som affärsmässiga nyttor främjas.

Platssamverkan Sergels torg är nära kopplat till Vision Klara och arbetena överlappar varandra för att synkronisera och effektivisera respektive uppdrag. Stadsdelsförvaltningen samordnar och är huvudaktör i båda uppdragen.

Ytterligare områden för platssamverkan är Odenplan och Observatorielunden.

Vision Klara

Klara stadsdelsområde är känt för den otrygghet, brottslighet och narkotikahandel som i årtionden präglat området. Norrmalms stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Norrmalm har tillsammans med andra förvaltningar och bolag inom staden, fastighetsägare och andra lokala aktörer, beslutat att Klaraområdet ska vara ett varaktigt tryggt, säkert och trivsamt område.

Genom bred samverkan har de senaste årens systematiska arbete börjat ge positiva resultat. Framgångsfaktorn bedöms ligga i att såväl social prevention som situationell prevention tillämpas, samtidigt och tillsammans. Ytterligare en framgångsfaktor är att uppdraget ligger inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen och det systematiserade arbetet med formaliserade forum och mötesformer. Arbetet behöver upprätthållas och fördjupas och identifierade utvecklingsområden utvecklas för att visionen ska uppnås.

Kunskapen kring grupper i riskzon och utsatthet som uppehåller sig i området fördjupas genom fortsatta analyser kring risk- och skyddsfaktorer. Många av de människor som vistas i området bor inte inom stadsdelsområdet. Dialog behöver utvecklas med andra stadsdelsförvaltningar och kommuner kring deras ungdomar och unga vuxna som använder Klaraområdet som en arena för narkotikaförsäljning. Verktyg för kunskapsöverföring och kommunikation mellan deltagande aktörer utvecklas och arbetet för att platsens betydelse för minskad drogförsäljning intensifieras. Lokalen för platssamverkan Klara utgör en plattform för samverkan mellan operativa aktörer i fält och en kunskaps-hub för arbetet med social och situationell prevention. Det arbetet kommer att utvecklas ytterligare under 2020.

Samverkan Stockholms centralstation och Cityterminalen

Jernhusen har senaste åren uppmärksammat ett ökat antal hemlösa och utsatta människor som vistas större delen av dygnet på Cityterminalen, Centralstation och vid Arlanda express. Målgruppen bedöms vara hemlösa med missbruk och/eller psykisk ohälsa med varierande kommundillhörighet och/eller nationalitet. En ökad användning av kollektivtrafiksystemet i området har lett till att fler personer vistas i stationsmiljön och dess närområde under fler timmar på dygnet. Detta skapar ett behov av ökade insatser och högre närvaro av myndighetsaktörer och andra som arbetar med samhällsinsatser. Situationen innebär stora utmaningar vilket kräver bred systematisk och strategisk samverkan mellan berörda aktörer.

För att bemöta situationen har *Centralstationsprojektet 2019* initierats inom ramen för Vision Klara. Projektet följer en modell som bygger på en workshopserie med berörda aktörer. Genom en gemensam lägesbild identifieras målgrupper, utmaningar och möjliga åtgärder och skulle kunna utmynna i ett avtal mellan relevanta aktörer om en långsiktig åtgärdsplan. En operativ samverkansgrupp har etablerats, aktörer är Jernhusen, Stadsmissionen/Nattjouren, socialförvaltningen, Catio Maria (Region Stockholm) och Norrmalms stadsdelsförvaltning. Satsningen fortsätter och utvecklas vidare under 2020.

Våldsbejakande extremism

Förvaltningen har en nätverksgrupp för arbetet mot våldsbejakande extremism. I arbetsgruppen följs den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism upp, rutiner skapas samt information delas mellan representanter från olika verksamhetsområden. Förvaltningens lokala samordnare mot våldsbejakande extremism samverkar med övriga lokala samordnare samt stadens central samordnare mot våldsbejakande extremism.

Parker och grönområden är trygga

Synpunkter som inkommer från Synpunktsportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och för att genomföra trygghetshöjande insatser.

Flera av de inkomna synpunkterna rör medborgare som känner otrygghet eller annat obehag då de upplever att parkens trivselregler inte följs. Det kan till exempel handla om lösspringande hundar eller cykling i park. Förvaltningen kommer därför fortsätta arbetet med att sätta upp dekaler med allmänna trivselregler på papperskorgar i parker och grönområden. Förvaltningen kommer också genomföra en informationsinsats i syfte att förtydliga vilka trivselregler och möjligheter som finns för hundägare i våra parker. För att bidra till att stärka den upplevda tryggheten kommer förvaltningen att utveckla sitt arbete med att kommunicera ut goda exempel på trygghetshöjande åtgärder som genomförs i parkerna till allmänheten.

Till följd av ett medborgarförslag som inkommit kommer förvaltningen anlägga en paviljong för kontemplation och stilla aktiviteter, till exempel yoga, i den nordvästra delen av Vasaparken ut mot Odengatan. Paviljongen kommer att befolka och aktivera en plats som annars inte används i så stor utsträckning. För att platsen ska kunna användas även under dygnets mörka timmar och upplevas som trygg kommer även belysning integreras i paviljongens konstruktion, vilket förvaltningen kommer att söka trygghetsmedel för.

Inom platssamverkan Observatorielunden arbetar nätverket med trygghetsskapande åtgärder. Representanter i nätverket består av aktörer verksamma i och kring området; Polismyndigheten, fastighetskontoret, trafikkontoret, stadsbiblioteket, SISAB (förvaltare av Observatoriet), Vetenskapens hus/KTH och utbildningsförvaltningen (Observatorielundens skola). Från förvaltningen deltar representanter från parkmiljöavdelningen, parkleken, fältassistenter, preventionssamordnare samt trygghets- och säkerhetssamordnare. Under 2020 kommer förvaltningen att rusta upp lilla utkiksplatsen i parkens övre del. Platsen har lyfts som otrygg i medborgardialoger och behöver bli mer attraktiv. Förvaltningen kommer att söka trygghetsmedel för att genomföra trygghetsskapande åtgärder.

Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande för alla

När Stockholms befolkning växer, ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Det ökande trycket på parker ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll och upprustning. Många av stadsdelsområdets parker är redan idag intensivt använda med många parkbesökare, och parkerna ska skötas och utvecklas så att de blir långsiktigt hållbara. Detta är en utmaning när staden förtätas och andelen parkmark inte växer i motsvarande grad. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med information och kommunikationsinsatser som syftar till att öka engagemanget och det gemensamma ansvaret för våra parker. Under året kommer förvaltningen samverka med trafikkontoret kring kommunikationsinsatser.

Förvaltningens parkplan anger strategier och mål för utveckling av parker och gröna gaturum

och är styrdokument för de insatser som görs. Parkernas karaktärsdrag och gröna kulturvärden förvaltas och åtgärder som vidtas syftar till att värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla kulturmiljöer som finns.

Under 2020 inleds arbetet med upphandling av ny parkdriftsentreprenör, då gällande avtal löper ut 2021-09-31. Under året kommer även förvaltningen ta över driften av vissa grönytor från exploateringsprojektet Hagastaden.

För att effektivisera skräphanteringen ytterligare ses placeringen av skräpkorgar i parkerna kontinuerligt över och antalet utökas vid behov. Detta sker bland annat utifrån förvaltningens pågående satsning på digitala miljösarta skräpkorgar.

Stärkt samverkan

En stor andel av stadsdelsområdets gröna miljöer är gatumark, och samarbetet mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen är viktigt för att utveckla gröna stråk och stärka sambanden mellan parkerna, minska barriärer och göra nätet av trädplanterade gator mer finmaskigt. Då förvaltningen tar över skötseln av nya grönytor i exploateringsprojekt, är det viktigt att det finns en heltäckande dokumentation. För att säkerställa detta krävs en stärkt samverkan med exploateringskontoret.

Hållbarhet och slitagetålighet

Parkerna sköts och utvecklas så de blir långsiktigt hållbara. Det ökade besöksstrycket ställer krav på att förvaltningen arbetar med slitstarka material som även är miljömässigt hållbara.

Träden utgör en viktig del av staden grönstruktur och fungerar som livsmiljöer för många växter och djur. För att åstadkomma ett trädbestånd med kontinuitet över tid kan det finnas behov av att byta ut gamla träd till nya.

Till följd av den torra sommaren 2018 har många träd blivit torrskadade eller dött och förvaltningen kommer därför att arbeta med återplantering av träd under 2020.

Konstgräsplanen i Vasaparken är flitigt använd och i gott skick. Idrottsförvaltningen har bedömt att det inte föreligger behov av utbyte av konstgräset under de närmaste åren. Förvaltningen kommer dock under året att utreda vilken konstgrästyp och vilken fyllnad som ger fortsatt bra villkor för spontanidrott och isläggning och minimerar risken för att microplaster kommer ut i naturen. Under året kommer ett microplastfilter installeras för att minska miljöbelastningen från den befintliga planen.

Medborgardialog

Förvaltningen utvecklar kontinuerligt fler funktioner i parkerna och arbetar för att möta allmänhetens olika behov och önskemål.

Förvaltningen fortsätter att genom medborgardialog öka invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka vid utvecklingen av stadsdelsområdets parker. Medborgardialogen kan vara i form av parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag. Under 2020 kommer förvaltningen genomföra medborgardialoger i samband med upprustningen av Blekholmsterrassen.

Större upprustningsprojekt

Kvartersparken Norrbackatäppan, belägen mellan Norra stationsgatan och Norrbackagatan,

genomgår en omfattande förnyelse för att möta områdets ökade behov av attraktiva miljöer för lek och vistelse i enlighet med beslutat program. Upprustningen slutförs under 2020.

En ny entré från Torsgatan till Vasaparken färdigställs under 2020. Den nya entrén innebär att det skapas en tillgänglig passage via en ramp in i parken och att denna lite undanskymda del av parken får en större genomströmning av människor, vilket på sikt bidrar till att öka tryggheten på platsen.

Under året kommer ett program för upprustning av Blekholmsterrassen ut mot Klarabergskanalen tas fram. Området är i behov av en upprustning vilket bland annat lyfts i medborgarförslag som inkommit till nämnden.

Lika rättigheter för alla

Inom arbetet med Vision Klara uppmärksammas att unga flickor med riskbeteende är svåra att fånga upp. Andelen flickor under 18 år som till exempel omhändertagits av polis för narkotika i Klaraområdet under 2017 är mycket låg, och orsaksanalyser behöver genomföras i syfte att kunna vidta riktade åtgärder. Mycket tyder på att det låga antalet omhändertagningar inte speglar problematiken inom området utan snarare att unga flickor är svåra att nå och stödja adekvat.

Förvaltningen arbetar aktivt för att alla ska vilja och ha möjlighet att nyttja parkerna. I planeringen finns ett tydligt tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv. Ett sätt att stärka tillgängligheten är att förbättra informationen. Under 2020 kommer förvaltningen förbättra den information som finns på stadens hemsida kring i vilken omfattning lekplatser, bad med mera är tillgänglighetsanpassade.

Jämställdhetsperspektivet finns med i de remisser som förvaltningen svarar på och vid framtagandet av program för olika typer av parkupprustningar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	86 %	77 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld		Fastställs 2020	År
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	86 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att utforma ett minnesmärke efter händelsen på Drottninggatan den 7 april i samarbete med trafiknämnden, kulturnämnden och Normalms stadsdelsnämnd.	2020-01-01	2020-12-31
 Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter.		
 Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare.	2020-01-01	2020-12-31
 Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.2.1. Norrmalms stadsdelsområde är tryggt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet. Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt för att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Samverkan med lokalpolisområde Norrmalm fortsätter enligt den lokala överenskommelsen.

Förväntat resultat

Invånare, besökare och verksamma upplever att stadsdelsområdet är tryggt. Parker och grönområden upplevs som trygga.

Sergels Torg och Klaraområdet är inte längre en öppen drogscen utan en trivsamt plats där människor möts och vistas. Unga som vistas i riskmiljöer ska lotsas till mottagande, sociala och preventiva aktörer och verksamheter.

Det förvaltningsövergripande preventiva och trygghetsskapande arbetet sker systematiskt över avdelningsgränserna. Förvaltningen arbetar med platsamverkan utifrån identifierade behov.

Kunskapen kring krisberedskap är hög bland såväl egna som andra verksamheter, skolor och samverkansaktörer. Förvaltningens uthållighet och förmåga att hantera kärnuppdrag och krisberedskapsuppdrag vid allvarlig händelse förbättras ständigt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel invånare i stadsdelen som känner sig trygga i parker och grönområden	73 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Aktuella verksamheter ska upprätta lokala rutiner utifrån övergripande RSA och identifierade risker	2020-01-01	2020-12-31
Fortsätta sätta upp dekalmer med trivselregler på skräpkorgar i parker och grönområden.	2020-01-01	2020-12-31
Genomföra informationsinsatser för att förtydliga vilka trivselregler och möjligheter som finns för hundägare i våra parker och grönområden.	2020-01-01	2020-12-31
Genomföra övning av upprättade kontinuitetsplaner	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Rutiner för civilberedskap	2020-01-01	2020-12-31
Utbildning i våldsbejakande extremism	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla digitalt verktyg för att stärka förutsättningar för preventivt socialt arbete i Klaraområdet	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla kvalitetsledningssystemet inom socialtjänstavdelningen och äldreavdelningen.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.2.2 Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet. Skötsel och utveckling av parker och grönområden inom nämndens stadsdelsområde utgår från mål och riktlinjer i Norrmalms stadsdelsnämnds parkplan. En viktig del i arbetet med utvecklingen av stadsdelsområdets parker är att ta del av och analysera inkomna förslag och synpunkter. Parkerna sköts av upphandlad entreprenör enligt en så kallad funktionsupphandling som utgår från tydliga skötsel mål. Parkupprustningar genomförs kontinuerligt utifrån investeringsbudgeten.

Förväntat resultat

Kvaliteten på skötseln och renhållningen i stadsdelsområdets parker och grönområden ökar jämfört med föregående år. Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare som upplever att det finns möjlighet till både aktiviteter och rekreation i stadsdelsområdets parker. Parkerna är tillgängliga och attraktiva.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	83 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förbättra den information som finns på stadens hemsida kring i vilken omfattning lekplatser, bad med mera är tillgänglighetsanpassade.	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att förskolans verksamheter är av hög pedagogisk kvalitet. Verksamheten ger trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö och är tillgänglig för alla barn.

Hållbar utveckling och pedagogiska lärmiljöer

Hållbar utveckling är ett begrepp som knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling. Hållbar utveckling kan ses som ett relationsbygge mellan

människa och miljö.

Det finns forskning som visar att den viktigaste faktorn för barns utveckling och lärande i förskolan är de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn. En förskola med hög kvalitet är avhängig förskolepersonalens pedagogiska kompetens och medvetenhet.

Förskolans verksamhet ser de pedagogiska relationerna mellan pedagog och barn som en betydelsefull aspekt av hållbara relationer i förskolan. Goda pedagogiska relationer, som består av kognitivt, socialt och emotionellt stöd, utgör kärnan i en förskola av hög kvalitet samt främjar barns möjligheter att lära sig i förskolan och senare i skolan. Nämndens förskolor är organiserade så att alla barn får tillgång till pedagogiskt utbildad personal.

Förskolans lärmiljöer omfattar inte bara de fysiska miljöerna ute och inne utan också den pedagogiska och sociala lärmiljön. Pedagogiskt ledarskap, pedagogernas förhållningssätt och arbetssätt och organisationen är avgörande för barnens utveckling och lärande.

Barnen är delaktiga i att utforma lärmiljöerna på förskolan. Miljöerna och materialet är estetiskt tilltalande och utmanar rådande normer. Förskolorna ska vara en plats där olikheter ses som något positivt och där barnen ökar sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och vara. Nämndens förskolor är organiserade så att alla barn får tillgång till lärmiljöer där de är aktiva, engagerade, medskapande och kreativa tillsammans med andra barn och vuxna.

Språk och lärande hänger samman liksom språk och identitetsutveckling. Genom högläsning skapas delaktighet, gemenskap och relationer. Barnen får uppleva spänning och glädje vilket banar väg för ett vidare intresse för läsning, litteratur och studier. Barnens ordförråd och språkliga medvetenhet kommer att öka och synliggörs i den pedagogiska dokumentationen.

Utbildningen ger barnen möjlighet att använda matematik för att undersöka och beskriva sin omvärld samt lösa vardagliga problem. Utbildningen ger även varje barn förutsättning att utveckla förståelse för naturvetenskapliga fenomen. Genom att ämnesområdena integreras i vardagssituationer och i planerade undervisningssituationer ges barnen möjlighet att utveckla sin matematiska förmåga och förståelse för naturvetenskap.

Kost och måltidsvanor

Förskolan ska se till att barnen får näringsriktig kost och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat och hälsa.

Verksamheten ska enligt förskolans läroplan medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Hållbara matvanor och livsmedelsval är viktiga ur miljö- och klimatsynpunkt. Vad vi äter påverkar i hög grad både hälsa och miljö och det är viktigt att forma bra och hållbara matvanor hos barn i tidig ålder.

Förskolornas kockar och måltidspersonal spelar en betydelsefull roll inom förskolan.

Verksamheten arbetar kontinuerlig för att öka medarbetarnas kompetens kring hållbar och ekologisk matlagning. Förskolan följer stadsövergripande *Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat* som fastställer inriktningen och bidrar till ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare, brukare och stockholmare.

Digital utveckling och fysisk aktivitet

Digital kompetens i förskolan är en fråga om jämlika demokratiska förutsättningar och

tillgång till vårt nutida samhälle. I förskolans läroplan står att utbildningen ska ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Barnen kommer att ges möjlighet att på sin nivå, källkritiskt och ansvarsfullt möta och förhålla sig till det digitaliserade samhälle de omges av.

Enligt förskolans läroplan ska barnen få förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva. Det finns forskning som visar att förskolor som har rutiner kring fysisk aktivitet också har förskolebarn som är mer fysiskt aktiva.

Kompetensförsörjning

Förskolans läroplan har reviderats och började gälla 1 juli 2019. I läroplanen lyfts bland annat barnskötarnas betydelse i förskolan fram och förtydligar deras roll i undervisningen för att främja barns utveckling och lärande. Förvaltningen har en utmaning i att både rekrytera och att behålla befintlig utbildad pedagogisk personal. För att säkra den pedagogiska kvaliteten är det viktigt att alla medarbetare har utbildning, såväl förskollärare som barnskötare. Prognoser visar att tillskottet av nyexaminerade förskollärare vid universiteten och högskolorna i och runt Stockholm understiger kommande rekryteringsbehov. Förvaltningen fortsätter samarbetet med Stockholms universitet och arbetar för att vara ett attraktiv arbetsgivare i syfte att attrahera och bibehålla pedagogiskt utbildad personal.

Generell effektivisering förskola

I kommunfullmäktiges budget anges att verksamheten ska bidra till en generell effektivisering. Norrmalms stadsdelsområde växer i takt med Hagastadens etablering. Befolkningsprognosen visar att antalet barn i förskoleålder fortsätter att öka. Nämndens förskolor bibehåller befintligt antal personer i ledning samt stab trots ett ökat barnantal. Vid planering av nya förskolelokaler beaktas ett flexibelt lokalutnyttjande. Nämnden samverkar med Kungsholmens stadsdelsförvaltning avseende kö- och placering.

Förskolor i Hagastaden

Stadsdelsförvaltningen har prognostiserat att det kommer behövas cirka 750 nya förskoleplatser inom stadsdelsområdet då Hagastaden är helt etablerad.

Förvaltningens behovsbedömning av antalet förskoleplatser bygger på kommunfullmäktiges nyckeltal som är 25 förskoleplatser per 100 lägenheter.

I planeringen av förskolor ser förvaltningen också till stadsdelsområdet som helhet och hur Hagastadens behov och utbud påverkas av det befintliga förskolebeståndet.

Förskolan i kvarter 7 byggs av Familjebostäder och var planerad att bedrivas i fristående regi. Det har visat sig att inga fristående aktörer haft förutsättningar att bedriva verksamhet i fastigheten på grund av för höga hyreskostnader. Förvaltningen har i ett sent skede blivit involverade i processen gällande eventuell etablering av förskola i kvarter 7.

Lika rättigheter

Förskolan vilar på demokratisk grund och skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolorna upprättar årligen en plan mot diskriminering och

kränkande behandling. Planen beskriver verksamhetens arbete med främjande av alla barns lika rättigheter och möjligheter, förebyggande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt rutiner för åtgärder.

Barnkonventionen ska ge alla barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen blir lag första januari 2020 och förskolornas arbete med att praktisera och följa upp barnrättsarbetet kommer stärkas och fördjupas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	32 %	32 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor har en strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2020-01-01	2020-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av stadens köhandläggning inom verksamhetsområde förskola med syfte att säkerställa likställighet	2020-01-01	2020-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet för förvaltningsområdet meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.3.1. Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld

Beskrivning

Förskolan arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och lägga grunden för ett livslångt lärande. Förskolan samverkar med skolan så att barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktiga för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor.

Förväntat resultat

Barns grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. Lärmiljöerna i förskolan stödjer barnens lärande och utveckling. Utbildningen och undervisningen i förskolan ger barnen förutsättningar för att utveckla digital kompetens. Utbildningen ger barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel förskolor med rutin för fysisk aktivitet och utevistelse	100 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn känner sig tryggt på förskolan	87 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor	87 %		År
Antal förskolor som deltar i utmärkelsen Skola för hållbar utveckling	5		År
Barnen i förskolan använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande	72 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för hållbar utveckling,	79 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till fysisk aktivitet	81 %		År
Vårdnadshavare kan på ett enkelt sätt kommunicera digitalt med sitt barns förskola	68 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolans pedagoger deltar i storföreläsning "Digitalisering i förskolan på vetenskaplig grund"	2020-01-01	2020-06-30
Nämndens förskolor utbildas i språkutvecklande arbetssätt i samverkan med Östermalms stadsdelsförvaltning	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede för att motverka ohälsa och bidra till jämlika livschanser. Insatser som ges ska vara av hög kvalitet och grundade i evidens och beprövad erfarenhet.

En jämlik förskola

Förskolan har stor betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa och är en viktig del i det förebyggande arbetet. Det finns samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst och samarbetsformerna kommer vidareutvecklas under året. Samverkan omfattar även fristående skolor och förskolor inom stadsdelsområdet. Syftet med samverkan är att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet för barnen.

Öppna förskolan

Nämnden har en öppen förskola som för närvarande är placerad i en del av Hagastadens förskolor. Verksamheten är riktad till barn som inte är inskrivna i ordinarie förskoleverksamhet samt till deras föräldrar. Barn och föräldrar ges möjlighet till kontakt och gemenskap och utformas utifrån behov i nära samarbete med besökarna. Öppna förskolans syfte är att i nära samarbete med föräldrarna erbjuda barn en god pedagogisk gruppverksamhet. Öppna förskolan har också en viktig roll som introduktion till förskola för de barn och föräldrar som inte tidigare har erfarenhet av verksamheten. Verksamheten bidrar till ökad medvetenhet hos föräldrar om barns utveckling och behov och kan även sprida information om samt förmedla kontakt med sociala, medicinska och andra verksamheter inom stadsdelsområdet. Öppna förskolan kan även fungera som en länk till socialtjänsten och verksamheterna samverkar som ett led i ett socialt förebyggande arbete.

Öppen fritidsverksamhet

Nämndens fritidsverksamheter strävar efter att erbjuda barn och unga en meningsfull och varierad fritid. I den öppna fritidsverksamheten ingår nämndens parklekar, ungdomsgården samt fritidsverksamhet för nyanlända och fritidsverksamhet som riktar sig mot ungdomar med funktionsvariationer. Forskning visar att kultur och fritid på flera sätt främjar ungas personliga välmående och utveckling och därmed deras fysiska hälsa. En god fritid motverkar även destruktivt beteende och bidrar till ett välmående samhälle. Särskilt viktigt är det att skapa möjligheter till deltagande för målgrupper som är underrepresenterade i fritidsverksamheter såsom unga med funktionsvariation, unga homosexuella, unga bisexuella och unga transpersoner, unga med sämre socioekonomiska förutsättningar och nyanlända ungdomar.

Förebyggande barn, ungdoms- och fritidsarbete

Föräldrar har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga. Förvaltningen fortsätter att stödja detta samspel genom föräldrastödsprogrammen Alla Barn i Centrum och KOMET och Föräldraskap i Sverige. Programmen riktar sig till vårdnadshavare med barn och ungdomar i åldern 3-18 år. Nämndens verksamheter för barn och unga ska vara en trygg plats där det är tillåtet för barn att visa alla sorts känslor. Medarbetare har god kunskap om vilka signaler ett barn som lever i en familj där våld i nära relationer förekommer kan sända ut samt kunskap att agera vid sådana situationer.

Stadsdelsförvaltningens fältassistenter arbetar relations- och trygghetsskapande inom stadsdelsområdet. I det uppsökande arbetet samverkar fältassistenter med ungdomar, vårdnadshavare, skolor, Polismyndigheten, näringsliv och civilsamhället. I stadsdelsområdet finns flera riskzoner, till exempel Sergels Torg i Klaraområdet och Odenplan. I dessa riskzoner vistas många ungdomar som inte bor inom stadsdelsområdet, vilket medför att förvaltningens arbete inriktar sig mot vistelsebegreppet och fokus är på samverkan mellan myndigheter, andra stadsdelsförvaltningar och till olika delar av Stockholmsregionen.

Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, öppen fritidsverksamhet och uppsökande arbete sker i syfte att tidigt upptäcka och ge stöd till barn och ungdomar i riskzon.

Norrmalms stadsdelsnämnds ungdomsråd avvecklas 2020 på grund av svårigheter att rekrytera deltagande ungdomar till rådet. Förvaltningen avser istället att undersöka andra möjligheter för att öka ungdomars delaktighet.

Alkohol-, narkotika- och tobaksförebyggande arbete

Inom stadsdelsområdet används alkohol, narkotika och tobak (ANT) i en hög grad. Hela innerstaden har traditionellt sett alltid legat högre i ANDT användning än övriga Stockholm, och ungdomarna inom stadsdelsområdet har en av de högsta andelar av ANT användning jämfört med andra stadsdelsområden. Det kan bland annat förklaras med det centrala läget och höga flöden av människor som gör att tillgången till droger är stor. Det stora flödet av människor medför även att stadsdelsområdet också är det krogstätaste och har flest försäljningsställen av tobak i Stockholm.

Förvaltningens förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) samordnas av preventionssamordnaren och utgår från socialförvaltningens arbetspolitiska program Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopings- och tobakspolitiken 2018-2021. Syftet är att så få som möjligt ska få problem med sitt ANDT-användande och att barn inte ska använda ANT-produkter innan de fyllt 18 och aldrig använda narkotika. Det förebyggande arbetet med ANT är i förlängningen även trygghetsskapande samt minskar

kriminalitet hos unga.

Näst föräldrar är skolan den viktigaste arenan för unga. Stadsdelsförvaltningen stödjer alla skolor i området med implementering av handlingsplaner för ANDT och med kunskapsstöd.

Tillsammans driver förvaltningarna i norra innerstaden en ungdomsmottagning. Genom ungdomsmottagningen samverkar förvaltningen med Region Stockholm.

Samverkan barn och unga

Ett av nämndens prioriterade områden är att stärka samverkan kring barn och unga. Förvaltningen har en etablerad samverkan med Region Stockholm inom ramen för Barn i behov av särskilt stöd (BUS). Samverkansöverenskommelse inom förvaltningen och med utbildningsförvaltningen finns sedan flera år tillbaka mellan socialtjänst, förskola, skola samt fält- och fritid som årligen uppdateras gemensamt. Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har reviderat stödmaterialet gällande samverkan mellan skola och socialtjänst. Stödmaterialet kommer att underlätta samverkan och ge möjlighet till effektivare arbetsätt. Under 2020 kommer samverkan att förstärkas med utbildningsförvaltningen för att identifiera och ge stöd till barn och unga med hög frånvaro från skolan.

Utbildningsförvaltningen och Norrmalms stadsdelsförvaltning driver gemensamt skolverksamhet för så kallade hemmasittare, "Positivt", där nämnden bidrar genom att finansiera en behandlare.

För att öka kunskapen om orosanmälningar och socialtjänstens arbete med barn och unga ordnar förvaltningen regelbundet seminarier om skyldigheten för personal inom verksamheter för barn och unga att göra orosanmälan till socialtjänsten. Det görs för att socialtjänstens i ett tidigt skede ska kunna identifiera barn och ge stöd och skydd.

Förvaltningen har en god intern samverkan för att hänsyn ska tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras inom socialtjänsten. "Tillsammans för barnen" är ett samverkansprojekt mellan förvaltningens vuxenenhet och familjeenhet. Projektet är en satsning för att motverka psykisk ohälsa hos barn och unga. Målet är att med gemensamma krafter uppmärksamma barn och ungdomar som lever med föräldrar eller annan vuxen med egen problematik såsom missbruk, funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa. Det sker bland annat genom att öka föräldrars medvetenhet och reflektion kring hur problematiken påverkar deras barn, att beakta barnperspektiv i alla beslut och i större utsträckning erbjuda barnen stöd för egen del samt att fördjupa samarbetet mellan vuxenhandläggningen och barnhandläggningen.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Förvaltningen arbetar förebyggande för att förhindra vräkningar och att motivera personer i behov av stöd att ta emot insatser för att kunna bo kvar i bostaden. Förvaltningen utvecklar det interna samarbetet för att i ett så tidigt skede som möjligt arbeta uppsökande med att identifiera personer som riskerar att bli vräkt. Förvaltningens projekt Centralstationen kommer även att stärka det uppsökande arbetet genom att identifiera personer i behov av stöd. Förvaltningens samverkan mellan vuxenenheten, beställarenheten äldreomsorg och försörjningsstöd behöver utvecklas. Samverkan sker även med hyresvärdar och Kronofogdemyndigheten. Förvaltningen samverkar med socialnämnden och äldrenämnden för att fortsätta utveckla arbetsätt och utbud för olika målgrupper som riskerar hemlöshet såsom personer som är 65 år eller äldre, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt

personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först.

Budget och skuldrådgivning

Budget- och skuldrådgivarna erbjuder rådgivning i syfte att förhindra överskuldssättning samt minska risk för hemlöshet. Tillgängligheten är hög och öppen rådgivning erbjuds varje vecka vilket medför att den som är i behov av rådgivning snabbt får kontakt utan väntetid. Barnfamiljer erbjuds rådgivning inom en vecka.

Hälsosamt åldrande

Evidensbaserad forskning visar att förmåga att styra och påverka sitt liv samt känna delaktighet tillsammans med livsstilsfaktorer som fysisk aktivitet och sociala och kulturella aktiviteter har en positiv effekt på ett hälsosamt åldrande. Stadsdelsförvaltningen arbetar med att sprida information kring bland annat olika boenden för äldre men också om mötesplatser med sociala och hälsofrämjande aktiviteter som drivs av både nämnden och via organisationer och föreningar i det civila samhället. Syfte är att förebygga behov och främja att äldre ska leva ett självständigt liv.

Handlingsplanen förbättrad arbetssituation

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten behöver medarbetarna en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Stockholm stads handlingsplan för förbättrad arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare reviderades i juni 2019 och förvaltningen arbetar utifrån handlingsplanen på lokal nivå med olika prioriterade områden.

Rättssäker myndighetsutövning

Alla som möter socialtjänsten bemöts på ett respektfullt sätt med den enskildes möjligheter och självbestämmande i fokus.

Förvaltningen arbetar för att vidhålla och utveckla den interna samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov och som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre personer som lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik. Äldre med demenssjukdom är en prioriterad målgrupp inom äldreomsorgen där kompetensutveckling och arbetssätt regelbundet utvecklas inom myndighetsutövningen. Äldreomsorgens beställarenhet har en resursperson för demensfrågor.

Invånare lever ett självständigt liv

Socialtjänsten ska möjliggöra för invånarna att leva ett självständigt liv utifrån sina förutsättningar samt erbjudas och få stöd i ett så tidigt skede som möjligt. Nämnden ansvarar för att personer med missbruksproblem får stöd i ett tidigt skede och att insatserna utformas utifrån evidensbaserade metoder.

Personer aktuella inom socialpsykiatri ska få stöd att öka sin delaktighet i samhället och möjlighet till sysselsättning eller arbete. För personer med psykisk ohälsa som står långt från arbetsmarknaden finns en öppen träffverksamhet med friskvårds- och kulturaktiviteter.

Personer med funktionsnedsättning ska erbjudas och få stöd och insatserna ska utformas tillsammans med brukaren så att den enskilde utvecklas och har kvar de färdigheter som behövs för att klara sitt dagliga liv. Ett viktigt fokus i arbetet är att den enskilde får vara i sammanhang där man är sedd, efterfrågad och välkommen.

Samordnad individuell plan

Syftet med samordnad individuell plan (SIP) är att enskilda med insatser från olika huvudmän ska få rätt stöd och att huvudmännen ska samordna sina respektive insatser. För den enskilde med flertalet insatser kommer det att underlätta planering, kontakter och att samtliga aktörer är införstådda i den enskildes problematik. Prioriterade målgrupper är barn och unga. Norrmalms stadsdelsförvaltning samverkar med Kungsholmen och Östermalms stadsdelsförvaltningar för att öka kvalitet och likställighet gällande SIP för barn och unga.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård

Utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) har förvaltningen tagit fram nya arbetssätt. Arbetssätten har sin grund i de gemensamma rutiner och riktlinjer som Storstockholm och Region Stockholm tagit fram. Från och med den 1 januari 2020 träder nya överenskommelsen kring samverkan vid utskrivning i kraft. Den nya överenskommelsen innebär en ny modell för tillämpningen av kommunens betalningsansvar där den största skillnaden blir att alla kalenderdagar, oavsett helgdag, kommer räknas med. Denna överenskommelse ställer krav på socialtjänsten att vidareutveckla arbetssätt för planeringen och samverkan i samband med att enskild skrivs ut från sjukhuset. Det ställer också krav på utförarna att ha rutiner, arbetssätt och bemanning för att kunna ta emot personer i behov av stöd även på helger och helgdagar och med kort varsel. Ett led i det fortsatta arbetet är att vidareutveckla samverkan med både öppenvården och slutenvården.

Stöd till anhöriga

Socialtjänsten ska i sitt arbete utgå från ett anhörigperspektiv där samverkan med anhöriga och anhörigas delaktighet ska beaktas. Barn som är anhöriga är en prioriterad grupp som har rätt att uppmärksammas och få den information och det stöd som de är i behov av. Förvaltningens verksamheter arbetar utifrån ett jämställdhetsperspektiv för att uppmärksamma anhörigas livssituation och erbjuda stödinsatser. Stöd och information till anhöriga behöver ständigt utvecklas.

Förvaltningens anhörigkonsulent arbetar strategiskt i syfte att skapa stöd och vägledning för vuxna anhöriga till personer under och över 65 år som är långvarigt sjuka, har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning eller har en missbruksproblematik. Samverkan sker med anhörigkonsulenterna på Kungsholmens och Östermalms stadsdelsförvaltningar för att bland annat anordna anhöriggrupper. Samverkan sker också med minnesmottagningen på Sabbatsbergs sjukhus för att anordna demensutbildning för anhöriga.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Nämndens arbete mot våld i nära relationer ska följa Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och enligt nämndens lokala rutin för arbetet mot våld i nära relation. Utgångspunkten är att alla medarbetare har en beredskap att se, fråga och agera om de möter någon som är våldsutsatt. Den sammanlagda kompetensen inom förvaltningen är hög för att möta de behov av skydd och stöd som vuxna och barn har i relationer där våld förekommer. Särskilt fokus ligger på att uppmärksamma barn i våldsutsatta familjer, forskning har visat att barn som bevittnar våld är likställigt med att bli utsatt för våldshandlingar.

Förvaltningen samarbetar med Origo, resurscenter för råd och stöd i frågor som rör hedersnormsproblematik. Förvaltningen har en intern samverkan inom den lokala resursgruppen, där representanter från förvaltningens olika avdelningar deltar och utbyter

kunskap med varandra inom området. Förvaltningen har även specialiserade relationsvårdshandläggare som har en rådgivande funktion gentemot kollegor. Arbetet innebär även att erbjuda insatser till våldsutövare.

Sedan Relationsvårdscenter innerstaden, RVCi, öppnade under 2018 har nämnden remitterat ett flertal våldsutsatta, och även våldsutövare. För att kunna ta emot fler våldsutsatta och våldsutövare utökar nämnden resurserna på RVCi. Från och med 2020 kommer RVCi även att ta emot och ge stöd till barn som upplevt våld.

Lika rättigheter för alla

Förvaltningens verksamheter arbetar för att skapa möjligheter för alla målgrupper att ta del av aktiviteter och insatser. Särskilt viktigt är att främja möjligheter för barn och unga med funktionsvariation, unga homosexuella, unga bisexuella och unga transpersoner, unga med sämre socioekonomiska förutsättningar och nyanlända.

Förskolan vilar på demokratisk grund och skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolorna upprättar årligen en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen beskriver verksamhetens arbete med främjande av alla barns lika rättigheter och möjligheter, förebyggande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt rutiner för åtgärder.

Barnkonventionen ska ge alla barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Barnkonventionen blir lag första januari 2020 och barnrättsarbetet kommer stärkas och fördjupas.

Personer som kommer i kontakt med socialtjänsten får ett värdigt bemötande fritt från värderingar utifrån normer. Män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdigt stöd och beslut rörande insatser. Förvaltningen granskar myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik myndighetsutövning och ärendedragningar syftar också till att likställiga och rättssäkra bedömningar görs oberoende av föreställningar om exempelvis kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning eller etnicitet. Brukarundersökningar analyseras för att uppmärksamma skillnader i upplevelser mellan könen och för att utveckla jämställdhetsarbetet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	Tertial
 Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	70 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	86 %	84 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	96 %	öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	91 %	öka	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare som trivs - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	27 %	26 %	År
 Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	75 %	42 %	Tertial
 Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	100 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	80 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	78 %	År
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med sin insats	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god	58,5 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62 %	62 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92 %	92 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	91 %	91 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen		fastställs 2020	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska fortsätta att utbilda personal vid stadsdelsnämnderna angående unga lagöverträdare och förbereda socialtjänsten på att kunna arbeta enligt modellen snabbare lagföring.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska ha en samordnade och styrande roll i stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens arbete med att permanenta sociala insatsgrupper och ska i det arbetet definiera gränsdragningen mellan sociala insatsgrupper och avhoppbarverksamheten samt säkerställa att det finns en tydlig vägledning för hur staden arbetar med respektive målgrupp och verksamhet.	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna centralisera säkerställandet av skyddet för barn och unga vid hemgång från Barnahus Stockholm.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att utöka arbetet med Bostad först och fördela fler bostäder för ändamålet samt i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla stödet till deltagarna i Bostad först.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna implementera resultatet av 2019 års utredning om hur familjehem kan erbjuda studiestöd.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till biståndsbehovet.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidigt förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur anhörigstödet till anhöriga drabbade av skjutningar och dödligt våld kan förbättras och se över hur samordningen av stödet med Region Stockholm och Polismyndigheten kan stärkas.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en gemensam modell för arbetet med skolsociala team i staden som också kan omfatta hur arbetet kan utvecklas genom att myndighetsutövande socialtjänst kan arbeta mer på plats i skolan/placerar på skolor	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa skolgången för barn som bor på skyddat boende och tillgången till förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder samt utveckla stödet till placerade barn och vuxna under och efter placeringarna.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbetet med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen implementera tak över huvudet-garanti i enlighet med den översyn som gjorts.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna inventera och utreda hur samarbetet runt gruppen unga med LSS med kompletterande psykiatriska diagnoser kan utvecklas.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska samordna arbetet med att implementera strategin för att minska risken att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet, och stötta utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i deras arbete.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska ta fram ett nytt program mot hemlöshet för perioden 2020-2025 som också omfattar arbetet mot barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt arbeta enligt hemlöshetsprogrammet 2014-2019 och handlingsplanen för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden till dess att ett nytt program är framtaget. I arbetet ingår att i samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS utreda behovet av och ta fram en modell för trygga akutplaceringar av barnfamiljer i akut bostadsnöd.	2020-01-01	2020-06-30
 Socialnämnden ska utveckla och stärka arbetet med avhoppare i samverkan med berörda nämnder och bolag, samt arbeta för en breddad avhopparverksamhet dels genom att bistå stadsdelsnämnderna i särskilt komplexa ärenden, dels genom att samordna avhopparplaceringar med	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
stark hotbild över hela staden där den föreliggande risken bedöms som hög.		
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten tar initiativ till att samordnade individuella planer upprättas.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag till färdplan med tillhörande kostnadsanalys för införandet av en enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis hålls inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått, eller misstänks ha begått, brott.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och äldregruppen, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, särskilt arbeta för att säkerställa att alla incidenter av hot och våld mot personalen registreras i stadens incidentrapporteringsystem IA och att drabbad personal upplever att de fått tillräckligt stöd av staden som arbetsgivare.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden säkerställa att socialtjänst, skola och polis arbetar med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.4.1. Främjande och förebyggande insatser stärker barn och vuxnas skyddsfaktorer

Beskrivning

Målgrupp: Barn och vuxna som bor och vistas inom Norrmalms stadsdelsområde. Målgruppen omfattar alla barn och unga samt vuxna med särskilda behov av stöd i enlighet med socialtjänstlagen; föräldrar, vuxna över 65 år, människor med funktionsnedsättning, personer i beroende, personer som vårdar eller stödjer närstående, brottsoffer och skuldsatta personer

Förvaltningens främjande arbete fokuserar på att möjliggöra konstruktiva livsval genom att stärka barn och vuxnas skyddsfaktorer samt att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Skyddsfaktorer kan till exempel vara att stärka föräldrarollen, deltagande i positiva och inkluderande sammanhang och att enskilda har vetskap om vart man kan vända sig till med oro angående andra.

Insatser och aktiviteter som förvaltningen utför kan bland annat vara föräldraskapsutbildningar, föräldraföreläsningar om tobak och cannabis, tobaks- folköl-, och e-cigarettstillsyn. Förvaltningen har tillgängliga verksamheter som bland annat fungerar konsultativt och rådande.

Förebyggande och hälsofrämjande insatser har en positiv inverkan på den fysiska och psykiska hälsan och har betydelse för ett hälsosamt åldrande. Förvaltningens förebyggande arbete inriktas på faktorer som motverkar risk för ohälsa, utanförskap och kriminalitet. Genom att arbeta med förebyggande och främjande insatser stärks den enskildes egna förmågor och självständigheten ökar.

Förebyggande aktiviteter och insatser omfattar bland annat förvaltningens vräkningsförebyggande arbete, budget- och skuldrådgivning, spelberoende och förvaltningens förebyggande enhet för vuxna över 65 år.

Förvaltningen har en god samverkan mellan förskolan, skolan, fält- och fritidsenheten, de öppna verksamheterna, socialtjänsten, äldreomsorgen, Polismyndigheten och Region Stockholm.

Förväntat resultat

Människor som bor eller vistas inom stadsdelsområdet känner till och nyttjar vid behov samhällets främjande och förebyggande insatser.

Personer i alla åldrar, barn som vuxna, i behov av stöd uppmärksammas tidigt och får stöd utifrån sin specifika situation. Personer erbjuds att delta i inkluderande och sociala sammanhang.

Förskolan arbetar förebyggande, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa och har ett nära samarbete med socialtjänsten.

Den öppna fritidsverksamheten samt fältassistenter ger barn och ungdomar positiva sociala sammanhang och uppmärksammar unga i behov av stöd.

Socialtjänsten når utsatta barn, unga och vuxna i ett så tidigt skede som möjligt. I samverkan med andra aktörer skapas förtroende och tilltro till socialtjänstens möjlighet att medverka till en positiv förändring.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel föräldrar som slutför en föräldraskapsutbildning	95		Tertial
ANDT-förebyggande arbete enligt Preventionsindex mini (PI-mini)	70		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barns rättigheter enligt barnkonventionen beaktas vid varje beslut eller åtgärd som berör barn.	2020-01-01	2020-12-31
Boendestödjarna inom socialpsykiatri och funktionsnedsättning får under året utbildning av familjeenheten gällande barnperspektiv i arbetet	2020-01-01	2020-12-31
Utreda möjligheter och metoder för att främja ungdomars delaktighet	2020-01-01	2020-03-31

Nämndmål:

1.4.2. Invånare lever ett självständigt liv

Beskrivning

Målgrupp: Barnfamiljer, personer med funktionsnedsättning, personer inom socialpsykiatri, personer med missbruk och äldre.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser och erbjudna insatser är av hög kvalitet och bygger på evidensbaserade metoder.

Verksamheterna arbetar med förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika livsförhållanden.

Verksamheterna arbetar för att personer i behov av stöd ska få möjlighet att forma sina egna liv.

Förväntat resultat

Invånare i behov av stöd får insatser och ett bemötande som stärker förmågan till ett självständigt liv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sprida information om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 till berörda verksamheter.	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla metoder och arbetssätt i syfte att stärka delaktighet för personer med missbruk.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.4.3. Anhörigas rättigheter tillgodoses

Beskrivning

Målgrupper är anhöriga till personer över 65 år och anhöriga till personer med funktionsnedsättning samt anhöriga till personer som lever med missbruk och psykisk ohälsa. Prioriterad målgrupp är barn.

Anhörigas livssituation och behov av stödinsatser uppmärksammas genom medarbetarnas kunskap om gällande lagstiftning, Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2017-2020 och de situationer som anhöriga kan befina sig i för att kunna vägleda och informera om stödinsatser.

Förväntat resultat

Anhörigas livssituation uppmärksammas i verksamheterna och de får information om och erbjuds stödinsatser för att förebygga ohälsa.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nya medarbetare genomgår Nka:s webbutbildning om anhörigstöd.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.4.4. Personer i relationer där våld förekommer får det stöd de behöver

Beskrivning

Målgrupp: Personer som utsätts för våld i nära relationer och våldsutövare. En prioriterad målgrupp är barn och unga som utsätts för våld.

Nämnden uppnår målet genom att arbeta enligt stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 och i samverkan med relationsvåldscentrum i innerstaden (RVCI).

Förväntat resultat

Invånare som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds individuellt utformade stödinsatser utifrån behov i syfte att förändra sin situation.

Våldsutövare får insatser för att bryta sitt beteende.

Barn och unga som utsätts för våld i nära relation får skydd och stöd och barn och unga som finns i nära relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd. Medarbetare har kunskap om våld och att upptäcka våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck och kan ge stöd åt den enskilde.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel våldsutsatta som fullföljer behandling på Relationsvåldscentrum Innerstaden (RVCI)	70 %		År
Andel våldsutövare som fullföljer behandling på Relationsvåldscentrum Innerstaden (RVCI)	60 %		År
Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	60		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra screeningperioder med fokus på Freda-kortfrågor för att identifiera och ge stöd till våldsutsatta och våldsutövare.	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla metoder och arbetssätt i syfte att stärka målgruppens delaktighet.	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att äldre har möjlighet att leva ett liv med självbestämmande, respekt och värdighet. Äldre ska få en individuellt anpassad vård och omsorg av god kvalitet präglad av valfrihet i ett äldrevänligt stadsdelsområde.

Den demografiska utvecklingen inom Norrmalms stadsdelsområde visar att antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 2 000 personer fram till år 2027 varav hälften är över 80

år.

Trygg omsorg

Äldre ska känna trygghet i den omsorg som ges inom hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende. Kontaktmanskap och personalkontinuitet är viktiga delar för en trygg omsorg och som ständigt är i fokus för utveckling. Äldre ska känna sig trygga genom att de förstår det språk som talas. Möjligheter att kunna få stöd från personer som kan tala deras ursprungliga språk kommer att lyftas under året, och även möjligheter för personal som har behov av att förbättra svenska språket. I staden pågår en genomlysning av digital natttillsyn och smarta lås där stadsdelsförvaltningen följer resultatet.

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvården på vård- och omsorgsboenden där arbetet med att utveckla hälso- och sjukvårdsdokumentationen är prioriterat. Det riskförebyggande arbetet med att förebygga fallolyckor och trycksår samt se över nutrition, munhälsa och inkontinens vidareutvecklas. En trygg omsorg bygger också på personalens kompetens avseende demenssjukdom och geriatrik som innebär vård vid sjukdomar som hör ihop med åldrandet, vilket kräver en ständig kompetensutveckling. Vårdbiträden inom stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende samt den kommunala hemtjänsten erbjuds undersköterskeutbildning via äldreförvaltningen.

Äldre med demens och deras anhöriga utgör en prioriterad målgrupp. Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende har Silviahemscertifiering och förvaltningens biståndshandläggare får regelbundet kompetensutveckling inom demensområdet samt har en resursperson för demensfrågor. Den kommunala hemtjänsten arbetar med riktat och personcentrerat stöd för målgruppen.

Stadsdelsförvaltningen har en väl uppbyggd samverkan mellan beställarenheten, hemtjänstutförare, stadsdelsområdets minnesmottagning, primärvård och primärvårdsrehabilitering för att äldre och anhöriga ska uppleva en trygg och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet. Utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård (LUS) är samverkan en viktig del för att möta lagens intention. För att skapa en trygg och hållbar hemgång för de äldre som skrivs ut från slutenvård erbjuds tryggt mottagande i hemmet. Detta är en kvalitetshöjande insats som sker i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd. Upprättandet av en samordnad individuell plan (SIP) används för att skapa en trygg hemgång från slutenvården och ett tryggt mottagande i hemmet.

Delaktighet och individuellt anpassade insatser av god kvalitet

Äldre ska känna delaktighet och kunna påverka hur och när insatser utförs samt ha möjlighet att välja utförare. Arbetet med ramtid inom hemtjänst är en del i att individuellt anpassa den enskildes insatser. En genomförandeplan ska upprättas tillsammans med den enskilde där planeringen dokumenteras för hur och när beviljade insatser ska utföras.

Stockholms stad ingår i det finska förvaltningsområdet sedan år 2010 och är sedan 2019 förvaltningsområde även för samiska och meänkieli. Det innebär bland annat att äldre ska erbjudas äldreomsorg och information på dessa språk till väsentlig del om så önskas. Information kring stadens arbete med förvaltningsområde och minoritetsspråk ges i samband med ansökan om bistånd.

Förebyggande arbete och ofrivillig ensamhet

Stadsdelsförvaltningen arbetar med att sprida information om äldreomsorg, olika boenden för

äldre, mötesplatser, sociala och hälsofrämjande aktiviteter, brott mot äldre, brandprevention och fallprevention i syfte att förebygga behov och främja att äldre ska leva ett självständigt liv. Stadsdelsnämnden erbjuder i samarbete med Kungsholmens stadsdelsnämnd fixartjänst för personer som fyllt 75 år som behöver hjälp med enklare vardagssysslor som kan vara riskfyllda för den enskilde själv att utföra, exempelvis bära tungt. Det förebyggande arbetet är i ständig utveckling för att möta målgruppens behov. Stadsdelsförvaltningen arbetar också aktivt med att utveckla det vräkningsförebyggande arbete genom att i ett tidigt skede identifiera äldre personer som riskerar att bli vräkta. Samverkan sker internt på förvaltningen men också externt med bland annat hyresvärdar.

Ofrivillig ensamhet ska förebyggas genom bland annat möjlighet till social gemenskap. Stadsdelsförvaltningen arbetar för att upplysa om möjlighet till att besöka nämndens mötesplatser och sociala aktiviteter men också att informera om sociala aktiviteter och mötesplatser som drivs via organisationer och föreningar i det civila samhället. Här utvecklar stadsdelsförvaltningen samverkan med de organisationer och föreningar som finns i civilsamhället.

Stadsdelsnämnden har ett aktivitetscenter på Vädurens seniorboende. Aktiviteterna riktar sig till de som bor på Väduren men också till äldre boende i stadsdelsområdet. Trivselråd finns på samtliga seniorboenden och samverkan sker med råden för planering av aktiviteter. Stadsdelsnämnden driver också en kommunövergripande verksamhet, Vasaträffen - mötesplatsen för seniorer. Förvaltningen söker medel för att under året fortsätta arbetet med utvecklingen av aktivitetscentren utifrån seniorboendenas förutsättningar och de aktiviteter som efterfrågas, bland annat aktiviteter utanför seniorboendena. Nationella minoriteters rättigheter utifrån kultur beaktas i planeringen av aktiviteter.

Äldre på vård- och omsorgsboende erbjuds utomhusvistelse, aktiviteter i grupp och individuella aktiviteter med kontaktpersonen. Ett ständigt utvecklingsområde är att anpassade aktiviteter utifrån önskemål och intressen där äldre med demenssjukdom och kognitiv svikt särskilt behöver uppmärksammas när aktiviteter utformas. Stadsdelsförvaltningen arbetar för att följa digital utveckling inom äldreomsorgen och har nyligen köpt in Tovertafel till stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende och dagverksamhet. Tovertafel är ett digitalt interaktivt spel som vänder sig till personer med medel till svår demens. Stadsdelsnämndens vård- och omsorgsboende har inför året ansökt om medel för ungdomsbesök på boendet som syftar till att skapa meningsfulla möten mellan generationer och ge unga en utvecklande start i arbetslivet.

Kost och måltidssituationer

Vård- och omsorgsboende inom nämndens ansvarsområde arbetar för att erbjuda de äldre en trevlig måltidsupplevelse. Ett prioriterat område för förvaltningens dietist är måltidssituationer på vård- och omsorgsboende och syftet är bland annat att förbättra måltidsupplevelsen och att motverka undernäring genom att se över näringsinnehållet för maten. För personer i ordinärt boende med biståndsbeslutna insatser erbjuder hemtjänsten matlagning eller matlådor.

På den kommunövergripande verksamheten Vasaträffen har deltagarna erbjudits att köpa matlådor att äta i lokalen och det har också en dag i veckan serverats sopplunch. Syftet är förutom att erbjuda möjlighet till att köpa sig en måltid också att få en social gemenskap. Stadsdelsförvaltningen kommer under början av året göra en utvärdering av satsningen och se

över möjligheterna att fortsätta med att servera måltider på Vasaträffen.

Lika rättigheter för alla

Äldre ska få ett inkluderande och värdigt bemötande i kontakten med äldreomsorgen. Män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdig omvårdnad och beslut rörande insatser. Förvaltningen genomför genomlysningar av myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik biståndshandläggning. Brukarundersökningar analyseras för att uppmärksamma skillnader i upplevelser mellan könen för att kunna säkerställa ett jämställt utförande av insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	70 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	57 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86 %	86 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	77 %	77 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	81 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	87 %	Tas fram av nämnd	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92 %	92 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	85 %	85 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna påbörja ett pilotsamarbete med Region Stockholm för att stärka en sammanhållen vård och omsorg för äldre samt utveckla ett relevant systemstöd för detta	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska införa möjligheten till digitala inköp	2020-01-01	2020-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa IBIC inom biståndsbedömning för äldre	2020-01-01	2020-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över reglerna för biståndsbedömningen för och behovet av dagverksamhet	2020-01-01	2020-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykisk ohälsa	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över koncepten aktivitetscenter och sociala träffpunkter och hur dessa ska förhålla sig till varandra	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

1.5.1 Äldre är trygga och har en individuellt anpassad vård- och omsorg av god kvalitet

Beskrivning

Målgrupp: invånare över 65 år.

Äldre är delaktiga och trygga genom att de kan påverka hur och när insatser utförs. Ofrivillig ensamhet ska förebyggas genom bland annat mötesplatser och social gemenskap. Äldre med demens får riktat stöd av personal som har kunskap om demens och kognitiv svikt. Äldre i behov av stöd från flera huvudmän erbjuds ett samordnat stöd, bland annat när de skrivs ut från sjukhus.

Förväntat resultat

Äldre är trygga och nöjda med de insatser de har och är delaktiga i planeringen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel omsorgstagare som upplever att måltiderna på dagverksamheten är en trevlig stund på dagen.	90 %		År
 Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna på vård- och omsorgsboende	70 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementera stadens mat- och måltidspolicy på enheter inom.	2020-01-01	2020-12-31
Uppsökande arbete för att sprida information till seniorer i syfte att förebygga behov och främja att äldre ska leva ett självständigt liv.	2020-01-01	2020-12-31
Utifrån lokala förutsättningar utreda möjligheten till att införa mötesplatser och träffpunkter som håller öppet även storhelger och på sommaren.	2020-01-01	2020-12-31
Utvärdera resultatet från implementeringen av mat- och måltidspolicyn.	2020-01-01	2020-12-31
Vidareutveckla kunskapen inom äldreomsorgens enheter om normer och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer	2020-01-01	2020-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål om en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt genom att beakta invånarnas behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden.

Genom att skapa förutsättningar för ett tryggt och välfungerande stadsdelsområde med gott företagsklimat bidrar nämnden till att skapa ett konkurrenskraftigt näringsliv. Samverkan med det lokala näringslivet ska stärkas ytterligare, bland annat genom platssamverkan kring

områden med speciella behov.

Stadsdelsområdets invånare ska kunna ta del av ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden ska vara tillgängliga året om och kunna uppmuntra till fritidsaktiviteter ur ett jämställt och jämlikt perspektiv.

Det ska vara enkelt och tydligt för föreningar och organisationer att söka föreningsbidrag.

Stadens miljöprogram ligger till grund för förvaltningens arbete med att klimatanpassa verksamheter och skapa hållbara lösningar. Energieffektiviseringar genomförs och stadens plan för ett giftfritt Stockholm fortsätter att implementeras i nämndens verksamheter. Parker och grönområden ska anpassas till nya klimatförutsättningar och bidra till en mångfald av ekosystemtjänster. Förvaltningen ska arbeta för att uppnå de globala målen i Agenda 2030.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha ett gott samarbete med lokala företagarföreningar, fastighetsägare, näringsidkare och civilsamhället i syfte att utveckla stadsdelsområdet.

Förvaltningens arbete för att skapa ett gott företagsklimat utgår ifrån Stockholms stads näringslivspolicy. Genom att stärka insatser för att skapa förutsättningar för trygga, välfungerande och innovativa miljöer för företagande bidrar nämnden till att skapa ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Förvaltningen arbetar med platssamverkan med det lokala näringslivet och Polismyndigheten i syfte att skapa ett tryggt och säkert stadsdelsområde. Under året kommer samarbetet att utvecklas ytterligare med platssamverkan Sergels Torg, Observatorielunden, Odenplan samt fortsatt utveckling av Vision Klara.

Samverkan med akademien

En fungerande kompetensförsörjning bidrar till ökad välfärd och en socialt hållbar stad. Förvaltningen ska ha arbeta för att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Samverkan med akademien är en viktig faktor. Exempelvis tar nämndens förskolor emot studenter från förskollärarytbildningarna vid Södertörn och Stockholms universitet som genomför sin verksamhetsförlagda praktik.

Barnskötare som har några års erfarenhet inom yrket samt högskolebehörighet erbjuds även möjlighet att studera till förskollärare vid den utbildning staden erbjuder i samarbete med Stockholms universitet.

Nämndmål:

2.1.1. Stadsdelsområdet är levande och trivsamt

Beskrivning

Förvaltningen vidareutvecklar sin samverkan med det lokala näringslivet. Där behov av platssamverkan identifieras arbetar förvaltningen tillsammans med Polismyndigheten, det

lokala näringslivet, civilsamhället och andra aktörer för att skapa strategier för en trygg offentlig miljö samt för att stärka det civila försvaret.

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med det lokala näringslivet i syfte att gemensamt utveckla ett levande, tryggt och trivsamt stadsdelsområde för boende och besökare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i planeringen av förändring i stadsmiljön tidigt beakta nämndens behov av verksamheter.

Det är angeläget att i stadsutvecklingen tidigt beakta och samordna nämndens behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden. Förvaltningen deltar därför i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av Norrmalms stadsutvecklingsområden. Då det handlar om förtätning av områden är det särskilt angeläget att förvaltningen verkar för tillräcklig tillgång av friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker.

I de remisser som kommer till nämnden bevakas tillgänglighetsfrågorna i alla typer av boenden. Förvaltningen arbetar för ett tydligt barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och trygghetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser. Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det också viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer, inte minst i stadens utvecklingsområden.

Under året är stadsutvecklingen i Hagastaden i fokus där till exempel detaljplan för Östra Hagastaden är planerat att gå ut på samråd. Genom en intern projektorganisation arbetar avdelningen för att Hagastaden ska ha tillräckligt antal förskoleplatser och ändamålsenliga förskolegårdar, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt god tillgång till parker och grönområden. I Hagastaden är frågor om friydetillgång särskilt angelägna då området byggs väldigt tätt.

Förvaltningen deltar också i planeringen av utvecklingen av Sabbatsbergsområdet som är planerat att gå ut på programsamråd under året. Även i Sabbatsberg är frågor om friydetillgång i förhållande till skol- och förskolegårdar en särskild utmaning när området förtätas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål:

2.2.1. Behov av samhällsservice uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet.

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakar och verkar förvaltningen för att

invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom stadsdelsområdet tillgodoses.

Förväntat resultat

När nya bostäder byggs inom stadsdelsområdet har invånarna god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha transporter som är miljömässigt hållbara. Nämndens resepolicy syftar till att resor som görs inom eller i anslutning till verksamheterna genomförs på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Två av målen i stadens förslag till Miljöprogram 2020-2023 är Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040 och En fossilfriorganisation 2030. Till målen finns etappmål, dels minskade växthusgasutsläpp, dels minskad klimatpåverkan från konsumtionen. Transportområdet är särskilt kritiskt för att nå etappmålen, då transporter står för cirka hälften av de beräknade växthusgasutsläppen i Stockholm. Nämnden genomför få egna upphandlingar. För att hitta mer klimatsmarta transportalternativ vad gäller leveranser, och för att skapa incitament att bedriva verksamheterna transportsnålt, skulle samverkan inom staden, med andra förvaltningar, bolag och leverantörer av varor och tjänster behöva intensifieras. Detta för att i samband med centrala upphandlingar lyfta frågor som behov av samordnade transporter till närliggande adresser och frågor om hur restleveranser ska hanteras för att tillsammans verka för att minska transportererna inom staden.

Förvaltningen minskar utsläppen av växthusgaser genom att följa förvaltningens resepolicy och vid upphandling ställa miljökrav på entreprenörers maskinparker. Under året kommer en miljörevision av park- samt anläggningsentreprenörernas maskinparker att genomföras.

Förvaltningen inhämtar goda exempel genom omvärldsbevakning och arbetar för att inspirera entreprenörer att använda fossilbränslefria maskiner.

Förvaltningens bil körs med odubbade däck och drivs med biogas.

Nämndmål:

2.3.1. Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

Beskrivning

Nämndens fordon ska drivas med miljövänliga bränslen. Nämnden ska arbeta för att minska utsläpp av växthusgaser.

Förväntat resultat

Nämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna i stadsdelsområdet kan skapa och ta del av ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden är tillgängliga året om och uppmuntrar till fritidsaktiviteter och spontan motion ur ett jämställt och jämlikt perspektiv.

Kultur för alla

Barnen i förskolan ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans.

Nämndens förskolor arbetar i enlighet med stadens program Kultur i Ögonhöjd. Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella kulturutövare.

Förskolorna har kulturombud som har ett särskilt ansvar för kulturfrågor. Barns möjligheter att delta i olika sociala och kulturella sammanhang är viktigt.

Nämndens förskolor arrangerar årligen en gemensam ljusinstallation på internationella barndagen samt Förskolans dag. Ljusinstallationen och Förskolans dag synliggör barnen, ger dem en röst och tillsammans med andra barn tar förskolan plats i det offentliga rummet.

Parkleken har en lång tradition i Sverige, och de två parklekarna inom stadsdelsområdet, Vasaparkens parklek och Observatorielundens parklek, har fokus på uteverksamhet, lek och återbruk. Observatorielundens parklek kommer i samarbete med stadsbiblioteket ta fram aktiviteter för att stimulera läsning. Samarbetet som förvaltningens öppna verksamheter har påbörjad med ARTmovement kommer att utvecklas vidare under året. ARTmovement är en religiöst och politisk obunden organisation som främjar konstnärliga möten mellan nyanlända och etablerade svenskar.

Under året slutförs upprustningen av Norrbackatäppan, med bland annat en ny lekmiljö och ytor för spontanidrott för både yngre och äldre barn och ungdomar, som det finns brist på i området. Parken kommer bland annat att innehålla en multisportplan, en vattenlek, klätterställning, pulkabacke, gungor med mera. I Vasaparken kommer det anläggas en paviljong för yoga. Idén kommer från ett medborgarförslag som inkommit nämnden.

Föreningsbidrag

Nämnden ger föreningsbidrag till föreningar och frivilliga organisationer som bedriver verksamhet som kompletterar eller stödjer nämndens verksamhet. Bidragen avser kultur, evenemang och aktiviteter som på olika sätt verkar för att öka människors delaktighet, samhällsengagemang och/eller erbjuder meningsfulla fritidsaktiviteter inom nämndens verksamhetsansvar. Ett arbete pågår med att underlätta för föreningar och frivilliga organisationer att hitta information om vilka bidrag som kan sökas på stadens hemsida.

Lika rättigheter för alla

Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med

funktionsnedsättning 2018-2023 ska vara vägledande i förvaltningens arbete med att personer med funktionsnedsättning ska få en meningsfull fritid.

Nämndens verksamheter ger stöd personer med funktionsnedsättning för att de ska kunna delta i meningsfulla fritidsaktiviteter samt i kultur- och idrottsliv på jämlika villkor som andra, både som utövare och åskådare. I verksamheterna uppmuntras personer till att delta i olika kulturella evenemang och det finns möjligheter till eget skapande.

Förvaltningen deltar i nätverket "Fritid för alla" som arbetar med att utveckla fritidsaktiviteter för personer som är mellan 7 och 25 år och som har en funktionsnedsättning. I samverkan med andra deltagande förvaltningen kommer ytterligare disko, funkklubb, anordnas. Under året kommer fritidsgården för ungdomar med funktionsvariation att utvecklas vidare, bland annat ateljén och studion.

Förvaltningen följer upp att föreningar och frivilliga organisationer som får bidrag från nämnden aktivt arbetar för att motverka all form av diskriminering, mobbing, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar och frivilliga organisationer med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldbejakande extremism får sitt bidrag indraget.

I takt med att invånarna blir fler, ökar behovet av möjlighet till fritidsaktiviteter. Det är viktigt att utforma parkerna så att de ger förutsättningar för ett jämställt nyttjande för alla åldrar. När nya parker anläggs i exploateringsområden arbetar förvaltningen för att invånarnas behov ska tillgodoses. Förvaltningen verkar också för stärkt samarbete med idrottsförvaltningen och fastighetskontoret.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75 %	75 %	År
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Idrottsnämnden ska i samarbete med berörda nämnder utreda möjligheten att i vattennära stadsdelar att anlägga bryggor där föreningar kan förtöja föreningsflottar, exempelvis bastufloattar och förråd för utrustning till vattenidrotter, för självkostnadspris.	2020-01-01	2020-12-31
 Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att från 2021 samla ansvaret för stadens samtliga motionsspår under idrottsförvaltningen.	2020-01-01	2020-12-31
 Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet.	2020-01-01	2020-12-31
 Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshantering.	2020-01-01	2020-12-31
 Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden.		

Nämndmål:

2.4.1. Invånare i alla åldrar tar del av ett varierande kulturutbud

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder olika evenemang.

Nämnden har verksamheter där det är möjligt till eget skapande, musik, rörelse och teater.

Nämnden stödjer lokala föreningar och organisationer som bidrar till utbudet av kultur- och fritidsaktiviteter för barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

Formaliserad samverkan sker med civilsamhället i syfte att erbjuda nyanlända sociala aktiviteter och fritidsaktiviteter.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar tar del av och har möjlighet att utöva ett varierat kultur- och fritidsutbud.

Barn i förskolan utvecklar sin förmåga att skapa och uttrycka sig på olika sätt.

Personer som deltar i nämndens verksamheter erbjuds olika kulturella upplevelser och möjlighet till skapande.

Civilsamhällets arbete stärks genom ett gott samarbete med förvaltningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	87 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna arrangerar tillsammans en ljusinstallation	2020-01-01	2020-12-31
Förskolorna arrangerar tillsammans förskolans dag	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

2.4.2. Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma. Nämnden bidrar till målet genom att utveckla parker och grönområden som ökar invånarnas och besökarnas möjlighet till fritidsaktiviteter genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om.

Förväntat resultat

I parker- och grönområden ska invånarnas behov av lek, spontanidrott och fritidsaktiviteter tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parklekarna är välbesökta och tillgängliga.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm, som t.ex. motionsspår, bollplaner och öppna parkytor	82 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Invigning av Norrbackatäppan	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystem-tjänster. Nämnden arbetar med klimatsmarta, hållbara lösningar.

Nämndmålet möter två av målen i remissutgåvan av Miljöprogram 2020-2023. Dels ett klimatanpassat Stockholm, som handlar om stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall och stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja, dels ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem. Nämnden tillämpar strategier för dagvattenhantering och utreder möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten i varje parkupprustningsprojekt. Mångfunktionella ytor eftersträvas som bidrar till att stärka urbana ekosystemtjänster och en attraktiv stadsmiljö.

Nämndens verksamheter är energieffektiva och parkskötseln är miljösamt

Förvaltningen söker medel för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheterna genom att investera i energieffektiva lösningar.

Skräphanteringen i parkerna effektiviseras ytterligare, till exempel genom att placering av skräpkorgar ses över kontinuerligt för att för att optimera insamling samt minska tömningsfrekvenser och transporter. Förvaltningen verkar också för stärkt samarbete med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB i syfte att ytterligare förbättra och effektivisera skräphanteringen så att den offentliga miljön upplevs ren och snygg oavsett förvaltningsgränser.

I samband med verksamhetsplan söker förvaltningen klimatinvestering för att byta ut ismaskinen vid Vasaparkens isbana, då den befintliga ismaskinen inte är tillräckligt energieffektiv och kommer ha svårt att klara nya krav på utsläpp av koldioxid.

Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. För att stadens ekosystemtjänster ska fungera krävs en rik biologisk mångfald. I syfte att bidra till den biologiska mångfalden samt skydda trädet från skador som kan uppkomma vid gräsklippning kommer förvaltningen testa att på några utvalda platser att låta gräset växa upp under träden.

Förvaltningen kommer fortsätta sitt arbete med att ta fram trädvårdsplaner för stadsdelsområdets parker, och kommer ta fram en trädvårdsplan för Blekholmsterrassen under

2020. Den torra sommaren 2018 har gett effekt och många träd och perenner har torrskadats eller dött till följd av detta, förvaltningen kommer därför genomföra återplanteringar under 2020.

Förvaltningen fortsätter delta i styrgruppen för arbetet med lokala åtgärdsprogram (LÅP) för god vattenstatus tillsammans med berörda förvaltningar. Samarbetet med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret fortsätter för att stärka de ekologiska sambanden i utvecklingen av Hagastaden.

Nämndens verksamheter är giftfria

Förvaltningens arbete för att säkra en giftfri förskola fortsätter, leksaker och material ersätts med kemikaliesmarta alternativ.

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ställa miljökrav på material och kemikalier som används i parkerna. Successivt byts gammalt material ut som inte uppfyller stadens miljökrav. Förvaltningen skaffar sig bland annat fördjupad kunskap om behandling och miljömässiga samt ekonomiskt hållbara material utifrån miljöförvaltningens rekommendationer.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70 %	70 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	56 %	55 %	År
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9	1,9 kg CO ₂ per kg livsmedel	År
 Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 %	2 % energieffektivisering relativt 2018	År
 Totalt köpt energi i stadens verksamheter	3,5 GWh	1945 GWh	År
 Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	20 st	5 000 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

2.5.1. Nämndens verksamheter är energieffektiva och parkskötseln är miljösmart

Beskrivning

Förvaltningen söker medel för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheterna genom att investera i energieffektiva lösningar. Förvaltningen har kartlagt äldre belysning inom verksamheterna där det finns behov av byte till mer energieffektiv belysning. Även byte och uppgradering av vitvaror såsom kyl/frys, diskmaskin, spis/ugn, torkskåp, tvättmaskiner och torktumlare bidrar till att reducera nämndens energiförbrukning och minska verksamhetens klimatpåverkan.

Den upphandlade parkentreprenörens maskiner ska drivas med miljövänliga bränslen.

Förväntat resultat

Nämndens energiförbrukning minskar och den upphandlade parkentreprenörens maskiner drivs av miljövänliga bränslen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ersätta äldre belysning och vitvaror med energieffektiva alternativ	2020-01-01	2020-12-31
Genomförande av miljörevision av parkentreprenörens samt anläggningsentreprenörens maskinpark.	2020-01-01	2020-12-31
Implementera Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 och stadens Klimathandlingsprogram 2020-2023 i delar det är aktuellt	2020-01-01	2020-12-31
Införa klimat- och miljösamordnare	2020-01-01	2020-12-31
Öka kunskap och kännedom kring Agenda 2030	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

2.5.2. Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att bland annat arbeta med strategier för dagvattenhantering samt skötsel och åtgärder som gynnar biologisk mångfald.

Förväntat resultat

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar. Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förstärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas.	2020-01-01	2020-12-31
Ta fram en trädvårdsplan för Blekholmsterrassen.	2020-01-01	2020-12-31
Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

2.5.3. Nämndens verksamheter är giftfria

Beskrivning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att bland annat minska miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas.

Barn och unga ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö.

Barn ska ha en giftfri vardag och ekologisk mat är det naturliga valet i så stor utsträckning som möjligt.

All personal inom förskolan och den öppna fritidsverksamheten ska få ökad kunskap om skadliga kemikalier, miljömärkta produkter, miljöfarligt avfall och förnyelsebart material. Nämnden ställer krav på miljövänliga material och skötselmetoder vid upphandling samt följer aktuell forskning och utveckling inom området.

Förväntat resultat

Miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas ska minska. Material och skötselmetoder i stadsdelsområdets parker är giftfria.

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål genom en ekonomi i balans och effektiva verksamheter där resurser används väl. Nämnden uppmuntrar innovativa arbetssätt, digital utveckling och användandet av välfärdsteknik. Nämnden är en attraktiv arbetsgivare och arbetar strukturerat med kompetensförsörjning, ledarskap och medarbetarskap.

Lokaler utnyttjas effektivt och ändamålsenligt. Förvaltningen har en projektorganisation för nyproduktion för att bidra med olika kompetenser i ett tidigt skede så att lokalernas utformning ska bli ändamålsenliga.

Förvaltningen arbetar för att stärka innovationskraft och digital utveckling och under året etableras ett innovationsråd med representanter från förvaltningens avdelningar.

Förvaltningen arbetar för att arbetssätt och arbetsverktyg ständigt utvecklas och motsvarar invånarnas behov och att nya samarbetsformer med aktörer identifieras både internt och externt. Organisationen utvärderas kontinuerligt för att säkerställa kvalitet och effektivitet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tilldelad budgetram efterföljs, tar ansvar för sin budgethållning och har hög prognossäkerhet. För att nämndens resurser ska används på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt.

Ekonomiuppföljningar görs månadsvis på enhets-, avdelnings- och nämndnivå. Vid behov

deltar resurser från HR och lokal för att få en helhetsbild inom den aktuella verksamheten. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling och effektivisering.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att höja kompetensen avseende ekonomistyrning samtidigt som chefer har tillgång till det stöd och de verktyg de behöver.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.1.1. Nämnden har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska drivas inom dess givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå en budget i balans. Medarbetare och chefer ska ha en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna. Medarbetare och chefer ska ha rätt verktyg och kunskap om på vilka sätt de kan påverka verksamhetens kostnader och intäkter. Detta ska bidra till att identifiera utvecklingsområden och ta fram åtgärder vid behov och därmed uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi. Ekonomiuppföljningar på enhets-, avdelnings- och nämndnivå genomförs månadsvis.

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och förvaltningen säkerställer en långsiktig stabilitet i ekonomin. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån behov. Åtgärder vidtas och följs upp i samband med månadsuppföljningarna då behov finns.

Utbildningar i ekonomiadministration hålls vid två tillfällen om året.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Implementering av ny investeringsrutin	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningar i ekonomiadministration	2020-01-01	2020-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att effektivt tillvarata förvaltningens samlade resurser, vara en attraktiv arbetsgivare och uppmuntra till innovativa arbetssätt och metoder.

Ekonomi och upphandling

I rådande konjunkturläge, där prognosen för framtiden visar på vikande skatteunderlag och en

befolkningsstruktur där fler är i behov av sociala insatser, blir det allt viktigare att förvaltningen fokuserar på kärnverksamheten och att resurser fördelas där de ger mest nytta.

Förvaltningen arbetar för att arbetssätt och arbetsverktyg ständigt utvecklas och motsvarar invånarnas behov och att nya samarbetsformer med aktörer identifieras både internt och externt. Organisationen utvärderas kontinuerligt för att säkerställa kvalitet och effektivitet.

Lokalförsörjning

Nya Hagastaden inom Norrmalms stadsdelsområde fortsätter att växa och förvaltningen behöver säkerställa att lokalbeståndet används på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Kostnaderna för lokaler är höga vid nyproduktion och förvaltningen ser över det äldre lokalbeståndet parallellt som det byggs nytt. Förvaltningen har en projektorganisation för nyproduktion för att bidra med olika kompetenser i ett tidigt skede så att lokalernas utformning ska bli ändamålsenliga och bidra till att skapa en god arbetsmiljö. Förvaltningens projektorganisation är även att ta tillvara tillgänglighetsaspekten i ett tidigt skede.

Stockholms stad har brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning och det här behovet möter förvaltningen upp med att öppna en ny gruppbostad med 6 lägenheter under 2020.

Förvaltningen planerar för att öppna en förskola kvartal 4 2020 alternativt kvartal 1 2021.

Det förslag på samverkansavtal med Micasa som kommer att träda i kraft under 2020 innehåller förändringar i hyressättning för vård- och omsorgsboende inom Norrmalms stadsdelsområde som enligt kalkyler i förslaget kommer att medföra stora kostnadsökningar för nämnden. Tomträttsavgälderna föreslås få fullt genomslag per objekt vilket ökar hyreskostnaderna för nämnden. Även kostnader för brandsläckare och nyckelhantering ska belasta stadsdelsnämnden.

Vid varje omförhandling sker anpassning till marknadshyra. I flertalet lokaler svarar nämnden för underhåll av både lokaler och gårdsutrustning. Behoven av underhåll är stora inom ett antal förskolor vad gäller ventilation och ytskikt. Detta medför stora investeringskostnader på sikt och därigenom ökade kapitalkostnader för enheterna.

Digital utveckling och innovation

Förvaltningen arbetar för att stärka innovationskraft och digital utveckling. Under 2020 kommer förvaltningen att implementera och utvärdera digital introduktion för nyanställda. För att stärka samverkan inom Vision Klara söker nämnden medel för att utveckla ett digitalt kommunikationsverktyg. Applikationen ska möjliggöra för de många aktörerna som arbetar inom området att ta del av uppdaterade rutiner, handlingsplaner och kontaktuppgifter. Inom omsorgen finns det stora möjligheter att utveckla användning av digitala hjälpmedel för att den enskilde ska bli mer självständig och få ökad kvalitet i omsorgen. För att främja utveckling och innovationsförmåga skapas ett innovationsråd inom förvaltningen under 2020.

Föredöme som arbetsgivare

Förvaltningen ska vara ett föredöme som arbetsgivare med engagerade medarbetare och chefer som bidrar till att uppsatta mål nås. Verksamhetsutveckling är ett naturligt inslag samt möjligheten till kompetensutveckling. Arbetsplatserna präglas av en god och hälsosam arbetsmiljö, fri från kränkande särbehandling.

Förvaltningsövergripande ledarutvecklingsinsatser i samband med gemensamma chefsmöten bidrar till att skapa ett ledarskap som präglas av kommunikation, tillit och mod. Det kompletteras med verksamhetsspecifika insatser och stöd till chefer för att skapa förutsättningar till att utöva ett närvarande ledarskap och stärka förmågan att leda i förändring. Ledarrapporten i samband med medarbetarenkäten är ett verktyg för att fånga upp utvecklingsmöjligheter på individnivå.

Arbetsmiljö och förebygga ohälsa

Arbetet med friskvård, rehabilitering och att förebygga ohälsa fortsätter. Ett aktivt friskvårdsarbete bidrar till en hälsobefrämjande kultur med attraktiva arbetsplatser där medarbetare upplever delaktighet, hälsa och trivsel. Förvaltningens friskvårdspolicy anger olika strategier för att nå detta mål. En av åtgärderna är att enheterna har hälsocoacher som ett sätt inspirera övriga medarbetare.

Arbetet fortsätter med att realisera och konkretisera personalpolicyn i de delar som är angelägna för arbetsplatserna. Personalpolicyn är på så sätt ett konkret stöd som bidrar till ett öppet och respektfullt klimat. Andra viktiga delar för förvaltningen är att fortsätta prioritera samverkan och det systematiska arbetsmiljöarbetet, samt öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö. Som stöd i arbetsmiljöarbetet kommer en arbetsmiljöutbildning erbjudas chefer och skyddsombud under året, och det finns även ett årshjul för när och hur arbetsmiljöfrågor tas upp vid arbetsplatsträffarna. Samtliga medarbetare behöver göras delaktiga i arbetet med att skapa en god arbetsmiljö där alla medarbetare har lika möjligheter och rättigheter på jobbet.

Resultatet av medarbetarenkäten ger en god möjlighet till dialog om vad som kan förbättras i arbetsmiljön och utgör även ett underlag i kvalitetsutvecklingsarbetet. Ett annat viktigt forum för dialog är medarbetarsamtalet. Förvaltningens underlag för medarbetarsamtalet kommer att ses över under året. Intentionen är att förutsättningarna för en god dialog stärks och att det blir en tydligare process och sammanhållen lönebildning.

Som ett led i att minska ohälsotal och sjukskrivningar har förvaltningen tagit fram en rutin för att regelbundet följa upp sjukfrånvaron samt analysera sjukfrånvarostatistik. För att stödja arbetet med arbetsmiljöronder kommer förvaltningen ta fram underlag för verksamhetsspecifika ronder.

Inom personalområdet fortsätter samverkan mellan innerstadens stadsdelsförvaltningar, som initierats 2018, i syfte att utbyta erfarenheter och utveckla gemensamma arbetsprocesser.

Kompetensförsörjning, ledarskap och trygga anställningsvillkor

En fortsatt utmaning är rekryteringsbehovet av förskollärare och utbildade barnskötare. Arbetet pågår utifrån handlingsplanen gällande förskollärares och barnskötarens arbetssituation. Gemensamt fokus för förskoleenheterna är att arbeta med en organisation för ett nära och pedagogiskt ledarskap. Varje enhet har dessutom valt egna fokusområden.

Det pågår även fortsatt arbete med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare utifrån den handlingsplan som är framtagen och har reviderats under 2019.

Andra svårrekryterade befattningar är legitimerade sjuksköterskor och arbetsterapeuter, men även omsorgspersonal med rätt kompetens och kunskaper i svenska språket.

Som ett led i att samverka mellan olika funktioner inom förvaltningen och stödja verksamhetsförbättring kommer personalekonomi vara ett viktigt verktyg under året. Uppföljning av deltidsanställningar och personalrörlighet samt framtagen kompetensförsörjningsplan blir tillsammans med personalekonomi viktiga delar i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. En partsgemensam arbetsgrupp fortsätter att arbeta med frågan gällande ofrivillig deltid, utifrån verksamheternas behov och möjligheter.

Förvaltningens kompetensförsörjningsplan finns som bilaga till verksamhetsplanen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	82	82	År
 Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	1,5 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	90 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90 %	90%	År
 Andel upphandlingar där marknaddialog har genomförts	50 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
 Index Bra arbetsgivare	84	84	År
 Sjukfrånvaro	7 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,5 %	Tas fram av nämnd	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden: kulturförvaltningen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till ökad samlokalisering mellan folkbibliotekens verksamheter och stadsdelarnas medborgarservice i syfte att förenkla för medborgarna, effektivisera stadens lokalförsörjning och stärka stadens offentliga mötesplatser	2020-01-01	2020-12-31
 Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning	2020-01-01	2020-12-31
 SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

3.2.1. Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för invånarna

Beskrivning

Genom ett effektivt utnyttjande av förvaltningens samlade resurser skapas förutsättningar för en hållbar ekonomi och verksamheter av hög kvalitet. Förvaltningen tar tillvara digitaliseringens möjligheter samt uppmuntrar nytänkande. Genom ett ökat användande av e-handelssystemet uppnås en högre avtalstrohet samt kostnadseffektivitet. Samverkan och jämförelser mellan verksamheter och stadsdelsnämnder bidrar till utveckling av

arbetsprocesser. Förvaltningen arbetar för att tillgängliggöra verksamheterna och staden utifrån invånarnas behov. Eftersom stadsdelsområdet växer behöver förvaltningen säkerställa att lokalbeståndet används på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter använder resurser effektivt så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Användningen av digitala verktyg utvecklas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel elektroniska inköp	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra workshops inom personalekonomi med förvaltningens chefer	2020-01-01	2020-12-31
Kartlägga förvaltningens lokalbestånd för effektivt utnyttjande	2020-01-01	2020-12-31
Kartlägga underhållsbehoven inom förvaltningens fastigheter	2020-01-01	2020-12-31
Se över förvaltningens upphandlarkompetens	2020-01-01	2020-12-31
Starta upp ett Innovationsråd	2020-01-01	2020-06-30
Utbilda chefer och medarbetare i nya digitala system	2020-01-01	2020-12-31
Utveckla förvaltningens arbete med Spendanalyser	2020-01-01	2020-12-31
Öka utnyttjandegraden i E-handel genom verksamhetsbesök och utbildning	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

3.2.2. Medarbetare och chefer är engagerade och utvecklar verksamheten

Beskrivning

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare och har en väl fungerande arbetsmiljö som möjliggör engagemang, samverkan och utveckling.

Förväntat resultat

Engagerade medarbetare och chefer bidrar till att nå uppsatta mål och att utveckla verksamheten. Personlrörlighet och sjukfrånvaro är på en sund nivå.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ser över och uppdaterar underlagen för medarbetarsamtal och lönesamtal.	2020-01-01	2020-12-31
Förvaltningen tar fram mallar för verksamhetsspecifika arbetsmiljöronder.	2020-01-01	2020-12-31
Implementera och utvärdera rutin för följa upp sjukfrånvaro	2020-01-01	2020-12-31
Ledardag för förvaltningens chefer med fokus på kommunikation, tillit och mod	2020-01-01	2020-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges förslag till nettobudget för Norrmalms stadsdelsnämnd 2020 är 1 193,2 mnkr. Jämfört med den ram som fördelades ut i kommunfullmäktiges budget 2019 ökar nämndens driftbudget med 63,3 mnkr vilket motsvarar 5,6 procent.

I nettobudgeten finns en kommunövergripande verksamhet, Vasaträffen som är anslagsfinansierad. Vasaträffen är en träffpunkt för seniorer i Stockholms stad.

Investeringsbudgeten 2020 är 18,4 mnkr varav 2,7 mnkr är för inventarier och maskiner och 15,7 mnkr avser stadsmiljö.

Kommunfullmäktige tilldelar ekonomiska medel till stadsdelsnämnderna utifrån befolkningsprognoser och enligt ett fördelningssystem, där resurserna fördelas efter stadsdelsområdenas socioekonomiska struktur och genom schablonersättning per prestation. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omfördela anslaget och prioritera mellan de olika verksamheterna. Gjorda omfördelningar redovisas nedan under respektive verksamhetsområde.

I kommunfullmäktiges budget för 2020 har personalförsäkringspålägget ökat med en procentenhet till 41,5 procent, vilket innebär ökade kostnader inom samtliga verksamheter. Främst inom de personaltäta verksamheterna såsom förskolan men också hos utförarenheterna inom socialpsykiatri, vård och omsorg till funktionsnedsatta samt äldreomsorg. De ökade kostnaderna dämpar till stor del de ökade ersättningarna som utförarna givits i budget.

Förvaltningen arbetar med effektiviseringar parallellt med fortlöpande uppstarter av nya verksamheter i Hagastaden.

Tabellen nedan visar budget per verksamhetsområde för 2020 med kostnader, intäkter och nettobudget, nettoprognos för 2019 samt nettobokslut 2018. I budget 2020 ingår omslutningsförändringar avseende kostnader och intäkter om sammantaget 201,8 mnkr.

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 kostnader	Budget 2020 intäkter	Budget 2020 netto	Prognos Oktober 2019 (netto)	Bokslut 2018 (netto)
Nämnd- och förvaltningsadministration	39,7	2,0	37,7	32,3	28,8
Individ- och familjeomsorg	114,4	33,3	81,1	72,6	71,9
<i>varav Barn och Unga</i>	38,5	0,6	37,9	32,3	29
<i>varav Vuxna</i>	15,4	0,7	14,7	15,6	14,5
<i>varav Socialpsykiatri</i>	39,9	16,0	23,9	23,8	25,4
Stadsmiljö	53,0	35,0	18,0	19,5	17,4
<i>Avskrivningar</i>	11,1	0,0	11,1	9,3	7,9
<i>Internräntor</i>	0,9	0,0	0,9	0,6	0,6
Förskola	325,1	39,0	286,1	275,9	268,3
Äldreomsorg	628,7	109,1	519,6	498,1	488,2
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	221,7	21,2	200,5	210,9	196,8

Verksamhetsområde (mnr)	Budget 2020 kostnader	Budget 2020 intäkter	Budget 2020 netto	Prognos Oktober 2019 (netto)	Bokslut 2018 (netto)
Barn, kultur och fritid	13,9	1,3	12,6	13,2	12,3
Arbetsmarknadsåtgärder	4,1	0,5	3,6	3,3	3,6
Ekonomiskt bistånd	24,1	2,1	22,0	21	19,8
<i>varav handläggning</i>	7,5	0,0	7,5	7,5	6,8
Övrig verksamhet	0,0	0,0	0,0	0	0
Totalt	1 436,7	243,5	1 193,2	1 156,7	1 115,6

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhetsområde (mnr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Nämnd- och förvaltningsadministration	37,7	36,3	1,4

Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 37,7 mnr. Administrationen finansieras genom ett avdrag från respektive verksamhetsområde. Andelen av budget som går till nämnd- och förvaltningsadministration är 3,0 procent. Förvaltningen har under senare år haft en tillväxt i form av fler verksamheter i egen regi och därav en ökning av antalet medarbetare inom förvaltningen. Detta har kunnat ske utan en utökning av administrativ personal.

I förvaltningsadministrationen ingår kostnader för nämnd, registratur, arkiv, direktör, IT, ekonomiteam, HR- team, lokalteam, upphandling, kvalitetsfrågor, trygghets- och säkerhetsfrågor samt kontorsservice. I budgeten ryms även en förvaltningsövergripande buffert om 3 mnr avseende oförutsedda händelser som omfördelats från Stadsmiljö (1 mnr) samt från Barn, kultur och fritid (2 mnr).

Individ- och familjeomsorg (inklusive socialpsykiatri)

Verksamhetsområde (mnr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Individ- och familjeomsorg	81,1	78,4	2,7
<i>varav Barn och ungdom</i>	37,9	34,8	3,1
<i>varav Vuxna</i>	14,7	15,3	-0,6
<i>varav Socialpsykiatri</i>	23,9	23,8	0,1
<i>varav Budget- och skuldrådgivning</i>	0,6	0,6	0
<i>varav Flyktningmottagande</i>	4	3,9	0,1

Individ- och familjeomsorgen får en förstärkt budget med 2,7 mnr jämfört med 2019. Ökningen i budget beror till största delen på förväntade volymökningar inom barn och ungdom som får en utökad budget om 3,1 mnr. För insatser till vuxna minskar tilldelad budget från KF med 0,6 mnr. Förvaltningen ser dock inga tecken på en nedåtgående trend avseende insatser till målgruppen.

I anslaget finns budgeterade medel för:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga

- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism.

Utöver biståndsbedömda insatser bedriver nämnden sedan många år en frivillig verksamhet i form av träfflokalen Balder. Verksamheten är uppskattad och värdefull för målgruppen och en stor del av besökarna kommer från andra stadsdelsområden. Förvaltningen bedömer att träfflokalen Balder är kommunövergripande och bidrar till målgruppen inom hela Stockholms stad. Se bilaga 11 för mer information.

Ersättningsnivåer redovisas i bilaga 2.

Stadsmiljö- och parkmiljöverksamhet

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Stadsmiljö	18	17,3	0,7
<i>varav Folköl- och tobakstillsyn</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0</i>
Avskrivningar	11,1	9,3	1,8
Internräntor	0,9	0,6	0,3

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är en gemensam organisation för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder. Budget för parkmiljö ligger kvar på respektive nämnd och återfinns som omslutningsförändring i budgettabellen. Tabellen ovan avser endast Norrmalms stadsdelsnämnd. Driftbudgeten har ökat med 0,7 mnkr jämfört med 2019. Till förvaltningsövergripande buffert avsätts 1,0 mnkr.

Förskola

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Förskola	285,3	267	18,3
<i>varav Socioekonomiskt tilläggsbelopp</i>	<i>21,9</i>	<i>17,1</i>	<i>4,8</i>
Öppen förskola	0,8	0,4	0,4

Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 0,9 procent jämfört med 2019 och det socioekonomiska tilläggsanslaget, som främst används till barn i behov av särskilt stöd, har ökat med 4,8 mnkr. Från barn, kultur och fritid omfördelas 2,5 mnkr till förskoleverksamheten varav 0,8 mnkr avser öppen förskola. Av schablonen fördelas 82 procent ut till förskolorna, jämfört med 80 procent år 2019, i syfte att bibehålla förskolornas kvalitet.

I stadens budget för 2020 har personalförsäkringspåslaget ökat med en procentenhet till 41,5 procent vilket innebär ökade kostnader inom förskoleverksamheten, motsvarande cirka två tredjedelar av den ovan nämnda schablonökningen. Nettoeffekten blir att ett litet utrymme för pris- och löneökningar finns i budget.

Nämnden har en preliminär budget för förskoleverksamheten som bygger på antalet barn som var inskrivna i mars 2019. Under 2020 förväntas det genomsnittliga barnantalet uppgå till

2 019 barn vilket är i nivå med tilldelad budget och innebär en ökning med 50 barn jämfört med snittet innevarande år, med andra ord fortsätter verksamheten att växa. Slutlig budgettram kommer att tilldelas nämnden efter faktiskt barnantal under året. Det sker månadsavläsningar under året och den slutliga justeringen sker i december.

Det råder osäkerhet kring hyresnivåerna avseende några av nämndens hyresavtal inför 2020 och nämnden prognostiserar ökade hyreskostnader till följd av omförhandlade avtal. I samband med tertialrapport 2 fördelar kommunfullmäktige ut budgetmedel för att kompensera förskolor med särskilt hög hyra. Nämnden prognostiserar att detta bidrag under 2020 blir 8,3 mnkr, vilket inte kompenserar de ökade hyreskostnaderna fullt ut.

Nämndens öppna förskoleverksamhet tillhör från och med 1 maj 2019 Haga förskolor och bemannas av två personer. Verksamheten har en budget om 0,8 mnkr.

Ersättningsnivåerna till de pedagogiska verksamheterna redovisas i bilaga 2.

Äldreomsorg

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Äldreomsorg	519,6	499,5	20,1

Äldreomsorgens nettobudget för 2020 är 20,1 mnkr högre än budgeten för 2019 vilket är en nettoökning med 4 procent. Ökningen beror främst på en prognostiserad ökning av äldre samt höjda ersättningsnivåer från kommunfullmäktige. Från äldreomsorgen har omfördelats 2 mnkr till verksamheten stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet personer över 65 år med 2,6 procent under 2020. Inom den äldre åldersgruppen där vårdbehovet är som störst (80 år och äldre) förväntas en ökning med 2,3 procent under 2020 och 4,5 procent under 2021 vilka är nästan dubbelt så högt som för staden i helhet.

För vård- och omsorgsboende budgeteras totalt 148 486 vård dygn, vilket motsvarar cirka 406 personer per månad. För hemtjänstinsatser budgeteras 24 254 dagtimmar i ordinärt boende per månad.

Samverkansavtalet med Micasa kommer att träda i kraft under 2020 och innebär förändringar i hyressättning för vård- och omsorgsboende vilket kommer att medföra högre hyreskostnader för nämnden. Även kostnader för brandsläckare och nyckelhantering föreslås belasta stadsdelsnämnden. Förvaltningen har ännu inte kännedom om vad dessa förändringar kommer innebära kostnadsmissigt.

Det pågår en ombyggnation av Hemtjänst Norrmalms lokaler för att tillmötesgå lagkrav avseende personalomklädningsutrymmen. Ombyggnationen kommer resultera i högre lokalkostnader för enheten kommande åren.

Väderkvarens vård- och omsorgsboende är i behov av renovering och upprustning. Fastighetsägaren Micasa planerar underhåll och stambyten framöver. Förarbeten inför detta har påbörjats och kan påverka verksamheten under 2020.

Stadsdelsnämnden driver aktivitetscenter på Vädurens seniorboende i syfte att främja social gemenskap och söker medel för att fortsätta arbetet med utvecklingen av aktivitetscentren. Förvaltningen deltar i en fortsatt satsning på arbetssättet Tryggt mottagande i hemmet tillsammans med Kungsholmen. Kungsholmen söker medel för stadsdelsförvaltningarna.

Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende, hemtjänst som utförs på servicehus samt ledsagning och avlösning, har höjts med 2,5 procent.

Ersättningen för vård- och omsorgsboende har räknats upp i enlighet med omsorgsprisindex. För 2020 innebär detta en uppräkningsnivå med 2,7 procent för vård- och omsorgsboenden. Lokalschablonen höjs med 1,8 procent.

Växelvårdsplatser, profilboenden, profildagverksamhet och servicehus ingår inte i valfrihetssystemet och för dessa boendeformer beslutas ersättningsnivåerna av stadsdelsnämnden.

För förvaltningens utförarenheter kommer den reala höjningen av ersättningsnivåerna vara lägre på grund av den tidigare nämnda höjningen av personalförsäkringspåslaget.

Ersättningsnivåer för samtliga insatser inom äldreomsorgen redovisas i bilaga 2.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	200,5	185,6	14,9
<i>varav Vuxna</i>	<i>183,6</i>	<i>168,9</i>	<i>14,7</i>
<i>varav Barn</i>	<i>16,9</i>	<i>16,7</i>	<i>0,2</i>

Verksamhetens nettobudget för 2020 är 14,9 mnkr högre än budgeten för 2019. Budgetramen grundar sig främst på en schablonersättning per beslutad omsorgsnivå för varje individ på boenden, daglig verksamhet och korttidsvistelse. Budgeten har beräknats utifrån prestationsmätningen hösten 2019 och kommer justeras efter två avläsningstillfällen under 2019.

Den ökade budgeten beror till största delen på en höjning av schablon och peng inom det prestationsbaserade anslaget, medan det fasta anslaget är oförändrat.

Det fasta anslaget finansierar de LSS-insatser som anses vara mindre resurskrävande:

- Rådgivning
- Ledsagarservice
- Kontaktperson
- Avlösarservice

Samt SoL-insatserna:

- Hemtjänst
- Personlig assistans
- m.fl

Det som kännetecknar de prestationsstyrda insatserna är att det är de mer resurskrävande av LSS-insatserna, vilka är:

- Bostad med särskild service vuxna
- Daglig verksamhet
- Bostads med särskild service barn
- Korttidshem

- Korttidstillsyn

För barn- och vuxenboende, daglig verksamhet och korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolorngdom, är schablon och peng i omsorgsnivåerna höjda med 1,4 procent. Ersättningsnivåerna redovisas i bilaga 2.

Totalt har 6,2 mnkr tillförts från verksamhet för barn, kultur och fritid samt från äldreomsorgen. Tillskottet är tänkt att kompensera för de extra kostnader som uppkommer då vissa placeringar görs utanför stadens avtal inom ramen för lagen om valfrihet (LOV). I dagsläget har förvaltningen 14 placeringar utanför LOV med till en merkostnad om 6,1 mnkr. Förvaltningen arbetar för att dessa ska omförhandlas till stadens avtalade ersättningsnivåer.

Tillskottet som omfördelats är också en förstärkning till de insatser som det fasta anslaget avser, då förvaltningen prognostiserar att behovet kommer överstiga tilldelad budget.

Barn, kultur och fritid

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Barn, kultur och fritid	12,6	12,8	-0,2
varav Fält och fritid	8,2	8,8	-0,6
varav Barn och kultur	4,4	4	0,4

Från verksamhetsområdets tilldelade KF-budget görs följande omfördelningar. Till verksamhet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning omfördelas 4,2 mnkr, till förskoleverksamheten 2,5 mnkr varav 0,8 mnkr avser öppen förskola, till stadsmiljö 0,6 mnkr avseende folköl och tobakstillsyn, samt 2 mnkr till den förvaltningsövergripande bufferten inom administrationen.

För verksamheten barn, kultur och fritid budgeteras 12,6 mnkr för år 2020, vilket är en minskning med 0,2 mnkr jämfört med 2019.

Fält- och fritidsenheten är en resultatenhet och har en budget om 8,2 mnkr år 2020. Enheten innefattar bland annat:

- Ungdomsgård
- Parklek
- Fältarbete
- Förebyggande arbete för barn och unga

Förutom resultatenheten finns en avdelningsövergripande budget om 4,4 mnkr vilket främst avser:

- Föräldrastödsprogram
- Sommarkollo
- Kulturverksamhet
- Konsumentvägledning
- Preventionssamordning

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
Ekonomiskt bistånd	22	19,4	2,6

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2020 (netto)	Budget 2019 (netto)	Differens
varav insatser	14,5	11,9	2,6
varav handläggning	7,5	7,5	0
Arbetsmarknadsåtgärder	3,6	3,3	0,3

Verksamheten ekonomiskt bistånd har år 2020 fått en utökning i budget med 2,6 mnkr gällande insatser, jämfört med 2019. Antalet bidragshushåll har stigit de senaste 18 månaderna vilket nu syns i budgettilldelningen. Förvaltningens prognos är att ökningen fortsätter men i vilken utsträckning är svårt att uppskatta.

Budgeten för ekonomiskt bistånd ger utrymme för cirka 143 bidragshushåll med ett genomsnittligt medelbidrag på 9300 kr. Under januari till oktober 2019 fick i snitt 145 hushåll bidrag.

Förvaltningen är del av en gemensam försörjningsstödsenhet där Kungsholmen, Östermalm och Norrmalms stadsdelsnämnder ingår. Östermalms stadsdelsnämnd handlägger ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

I verksamheten för arbetsmarknadsåtgärder har budgeten för 2020 fått en ökning med 0,3 mnkr jämfört med 2019. I anslaget ingår arbetsmarknadsåtgärder, visstidsanställningar och feriearbeten för ungdomar. Inom den totala budgeten har anslaget för feriearbeten år 2020 ökat med 0,2 mnkr jämfört med 2019. Tilldelningen är nu 1,9 mnkr.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2020 tilldelats 15,7 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2020	
Centrala medel		
Norrbackatäppan	7,0	Fortsatt genomförande av parkupprustning efter beslutat program.
Nycklade medel		
Blekholtsterrassen	0,3	Framtagande av program.
Yogapaviljong Vasaparken	1,5	Uppförande av Yogapaviljong.
Ny entré Vasaparken	1,2	Slutförande av entrén.
Vattenledning och mikroplastfilter Vasaparken	1,0	Ersättning av ledning efter läckage. Filter till konstgräsplan.
Norrbackatäppan	3,0	Delfinansiering av centralt investeringsprojekt.
Tillgänglighetshöjande åtgärder	1,2	Gångvägar, trappor och räcken m.m.
Småparker	0,5	Komplettering av utrustning.
Totalt	15,7	

Maskiner och inventarier

Nämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 2,7 mnkr. En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med

ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Resultatenheter

Resultatenheter överför hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 procent av bruttobudgeten innevarande år och det samlade värdet av överförda överskott får maximalt motsvara 10 procent av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Under 2020 föreslås följande enheter vara resultatenheter:

- *Mitt i City förskolor*
- *Karlbergs förskolor*
- *Johannes förskolor*
- *Matteus förskolor*
- *Fält- och fritidsenheten*
- *Socialpsykiatrins utförare*

Ersättningsnivåerna till alla enheter följer fullmäktiges beslutade belopp. Beloppen framgår av bilaga 2.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Budgetjusteringar

Nedan redovisas samtliga begärda budgetjusteringar. För mer information om respektive budgetjustering se bifogade underlag.

Klimatinvesteringar	Mnkr	Bilaga
Ismaskin i Vasaparken	6,5	3
Träd & perenner	0,5	3
Belysning och vitvaror	4,0	3
S:a	11,0	

Förvaltningens klimatinvesteringar i nya effektivare vitvaror och belysning har tidigare år i huvudsak gjorts inom Förskoleverksamheten. Under år 2020 planeras fokus skifta mot andra verksamhetsområden såsom äldreomsorgens lokaler.

Kompetensutvecklingsmedel	Mnkr	Bilaga
Beställare äldreomsorg	0,056	4a
Väderkvarnens VoB	0,260	4b
S:a	0,315	

Trygghetsmedel	Mnkr	Bilaga
App för underlättat samarbete kring Klaraområdet	0,40	5a
Lokalanpassningar av lokal för Platssamverksan på Sergels torg	0,22	5b
Placemaking sergels torg	1,23	5c
Installation av fall- och ljudabsorberande markskydd	0,15	5d
Rörelsestyrd innergård Väderkvarnen	0,25	5e
Parkmiljö - Lilla utsiktsplatsen	0,12	5f
Parkmiljö - Yogapaviljongen	0,15	5g
S:a	2,52	

Övriga budgetjusteringar

Stadsdelsnämnden ansöker medel för drift av aktivitetscenter om 1,9 mnkr i budgetjustering. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 6.

Stadsdelsnämnden ansöker om medel för Giffri förskola om 0,6mnkr. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 7.

Omslutningsförändringar

I den tilldelade budgetramen ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver dessa har nämnden kostnader och intäkter för andrahandsuthyrning av lägenheter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning, samt ökade kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar och externa parter. Omslutningsförändringar redovisas om sammanlagt 201,8 mnkr. Omslutningen har ökat med cirka 23 mnkr jämfört med föregående år. Förändringen kommer till följd av att förvaltningen utökar sin utförarverksamhet i Hagastaden med nyöppnade gruppboendestäder och förskolor.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	2	-2
Administrativ ersättning från Östermalms SDN och Kungsholmens SDN, samt bidrag för Fackligt arbetande.		
Individ- och familjeomsorg	32,0	-32,0
<i>varav Budget- och skuldrådgivning</i>	2,5	-2,5
<i>Avser försäljning av budget- och skuldrådgivning till andra SDN</i>		
<i>varav Barn och Unga</i>	0	0
<i>varav Vuxna</i>	0	0
<i>varav Socialpsykiatri</i>	16	-16
<i>Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter</i>		
<i>varav Flyktningmottagande</i>	13,5	-13,5
<i>Avser intäkter från migrationsverket</i>		
Ekonomiskt bistånd	1,5	-1,5
Avser intäkter från migrationsverket		

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Stadsmiljöverksamhet	35	-35
Avser försäljning av stadsmiljöverksamhet till andra SDN		
Förskoleverksamhet	15	-15
Avser försäljning samt nystartsjobb, ungdoms-och utvecklingsantällningar		
Äldreomsorg	95	-95
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Funktionsnedsättning	20	-20
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Barn, kultur och fritid	1,3	-1,3
Avser intäkter för kollo		
Summa	201,8	-201,8

Medel för lokaländamål

Stimulansbidrag för LSS-bostäder

Stadsdelsnämnden ansöker om sedan tidigare beviljade medel för utbyggnad av LSS-bostäder om 0,6 mnkr. Medlen avser projektering och beställarstöd för gruppbofastslägenheter i kvarteret Algoritmen i Hagastaden.

Stadsdelsnämnden ansöker om medel för startkostnader avseende utbyggnad av LSS-bostäder om 0,6 mnkr, varav 0,1 mnkr söks via kompletterande ansökan i bilaga 1.

Övriga ekonomiska redovisningar

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer Globala målen för hållbar utveckling. De 17 globala målen har 169 delmål och 230 globala indikatorer. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig. Mål med de globala målen är att till år 2030:

- Att avskaffa extrem fattigdom
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- Att främja fred och rättvisa
- Att lösa klimatkrisen.

Globala målen är:

- Universella – vilket innebär att de riktar sig till alla världens länder och att alla länder

bär ett gemensamt ansvar för dess genomförande.

- Integrerade och odelbara – vilket betyder att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat – och framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås.
- Inkluderande – har tagits fram genom den mest transparenta och inkluderande processen i FN:s historia.

Stockholm stad är en viktig aktör i genomförandet av Agenda 2030, genom att flera av grunduppdragen är direkt eller indirekt kopplade till specifika delmål i agendan. Målen om en hållbar utveckling ligger i linje med stadens vision och budget.

Förvaltningen bidrar till att uppfylla målen i Agenda 2030 i den ordinarie verksamheten bland annat genom att:

- Arbeta för att stärka barns rättigheter och implementering av barnkonventionen
- Fler ska nå egen försörjning
- Arbeta förebyggande och främjande för att stärka barn och vuxnas skyddsfaktorer
- Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld
- Öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning
- Stärka ekosystem och biologisk mångfald
- Minska spridning av plast och mikroplast
- Klimatsmarta och energieffektiva lösningar
- Nämndens verksamheter är giftfria
- Arbeta för att tryggheten ska öka
- Uppnå jämställda verksamheter och insatser för stadsdelsområdets invånare

Jämställdhetsintegrering

Under rubriken lika rättigheter för alla beskriver nämnden sitt arbete med programmen inom ramen för mänskliga rättigheter.

- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad.
- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.
- Program för ett jämställt Stockholm.
- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Rubriken återfinns under aktuella kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet med en beskrivning av förvaltningens arbete. Under denna rubrik belyses även programmet för en äldrevänlig stad.

Arbetet med jämställdhetsintegrering pågår inom samtliga verksamheter. Exempel på förvaltningens arbete:

- Barns behov beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd för att säkerställa så jämlika uppväxtvillkor som möjligt
- I planeringen av Norrmalms stadsdelsområdes parker finns ett tydligt tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv så att alla ska vilja och ha möjlighet att nyttja parkerna
- Jämställdhetsperspektivet finns med i de remisser som förvaltningen svarar på samt jämställdhetsanalyser genomförs i egen-initierade ärenden.
- Förvaltningens verksamheter arbetar för att skapa möjligheter för alla målgrupper att ta del av aktiviteter och insatser. Särskilt viktigt är att främja möjligheter för barn och unga med funktionsvariation, unga homosexuella, unga bisexuella och unga transpersoner, unga med sämre socioekonomiska förutsättningar och nyanlända.
- Förvaltningen granskar myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik myndighetsutövning
- Ärendedragningar genomförs löpande. Ett av flera syften är att uppmärksamma om likställiga och rättssäkra bedömningar görs oberoende av föreställningar om exempelvis kön, könsidentitet eller köns uttryck, sexuell läggning eller etnicitet.
- För att uppnå en genusmedvetenhet hos handläggare förs värdegrundsdiskussioner och i samtal prövas att anta olika perspektiv för att undvika att kön ställs mot varandra eller omedvetet behandlas olika

Samverkansprocesser för att uppnå de globala målen

Samverkan sker med relevanta nämnder i staden, civilsamhället, näringslivet, akademien och internt inom förvaltningens verksamheter och avdelningar. Exempel på central samverkansprocess är bland annat förvaltningens samarbete för att stärka de ekologiska sambanden i stadsdelsområdets utvecklingsområden med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret.

För att skapa medvetenhet och kunskap om Agenda 2030 ska förvaltningen under året genomföra utbildningsinsatser inom området.

Systematiskt kvalitetsarbete

Nämndens kvalitetsarbete utgår ifrån stadens program för kvalitetsutveckling.

Styrning och ledning

Stadens system för integrerad styrning och ledning (ILS-webb) stödjer verksamheterna i fokus på resultat för invånarna. Nämndens strategiska arbete med kvalitetsutveckling utgår från ett tydligt fokus på resultat och effekter för målgruppen. Nämndmål, indikatorer och aktiviteter är formulerade med fokus på de effekter och resultat som skapas för invånare och brukare. Ett tydligt resultatperspektiv finns med i verksamhetsplanering, uppföljning, och rapportering.

Resultat- och VP-dialoger är viktiga instrument för att stärka att verksamheterna är effektiva, uppnår mål och har en budget i balans.

Synpunkter, klagomål och avvikelshantering

Inom förvaltningen är synpunkter och klagomål värdefull information i verksamheternas kvalitetsutveckling. Förvaltningen tar emot förslag och idéer om förbättringar och klagomål, rättar till eventuella brister och återkopplar till den som framfört synpunkten eller klagomålet så snart som möjligt. Synpunkterna och klagomålen delges medarbetarna på till exempel arbetsplatsträffar. Klagomål och synpunkter som gäller andra förvaltningar eller icke-kommunala utförare vidarebefordras till rätt verksamhet för handläggning. Utöver att lämna sina synpunkter direkt till förvaltningens medarbetare kan synpunkterna lämnas via brev, e-post eller via e-tjänsten, Tyck Till.

Lex Sarah och avvikelser enligt HSL (Lex Maria) hanteras i enlighet med lagstiftning och förvaltningens rutiner.

Internkontroll

Arbetet med internkontroll är viktigt i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med internkontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. En del i nämndens samlade kvalitetsarbete är arbetet med väsentlighets- och riskanalys i vilken nämnden uppskattar väsentlighetsgraden och risken för att oönskade händelser ska inträffa. Väsentlighets- och riskanalyserna (VoR) genomförs årligen på enhets-, avdelnings-, och förvaltningsnivå i anslutning till arbetet med verksamhetsplanen. Samtliga steg samt uppföljning dokumenteras i ILS-webb. Arbetet ingår i processen med att ta fram en internkontrollplan. Nämnd, förvaltningsledning och övrig personal samverkar för att med en rimlig grad av säkerhet uppnå målen för den interna kontrollen.

Delaktighet och inflytande

Nämndens medarbetare är viktiga i kvalitetsarbetet. Medarbetarna har kunskap om den egna verksamhetens mål och förutsättningar samt hur deras insatser bidrar till stadens utveckling. Genom tydligt brukarfokus skapas engagemang och delaktighet.

Medborgarförslag är ett verktyg för invånare att kunna påverka nämndens verksamheter och planering.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis kvalitetsutmärkelsen och mässa för goda exempel.

Samverkan med akademien

Genom att erbjuda praktikplatser har förvaltningen en regelbunden samverkan med akademien. Förvaltningen ingår i ett nätverk kring verksamhetsförlagd utbildning som sammankallas av socialförvaltningen. I nätverket ingår att samverka med samordnare från universiteten och högskolorna.

Sammanfattning av nämnden verktyg för uppföljning och analys

Uppföljning och analys utgår från nämndens och kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, stadens centrala brukarundersökningar, egna enkäter och uppföljningar, revisorernas granskningar, synpunkter och klagomål. Därutöver finns det flera olika verksamhetsspecifika metoder i kvalitetsarbetet:

- förskolornas löpande arbete med pedagogisk dokumentation
- resultat- och kvalitetsdialoger med förskolornas ledningsgrupper
- kvalitets- och ledningssystem inom äldreomsorg och socialtjänst.

- patientsäkerhetsberättelsen
- barns behov i centrum (BBIC) ger en enhetlig och evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- bedömningsinstrumentet och strukturerad intervjumetod ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) för bedömning av ungdomars problematik och för att uppmärksamma eventuellt risk- eller missbruk. SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth), för beslutsstöd i utredningar gällande risker och behov hos ungdomar med känt antisocialt beteende.
- utredningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) inom vuxenhetens missbruksverksamhet och DUR (Dokumentation - Utredning - Resultat) inom socialpsykiatri samt Motiverande samtal (MI).
- arbetet med att implementera en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten sker kontinuerligt. (Evidensbaserad praktik innebär en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor. Den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser.)
- intervjuer och observation inom äldreomsorgen
- bedömningsinstrumentet FREDA används i arbetet mot våld i nära relationer.
- kvalitativa granskningar
- nätverk och omvärldsbevakning för att ta del av goda exempel m.m

Övrigt

Modernisering av sociala system

Under 2020 påbörjas införandet av stadens nya sociala verksamhetssystem inom socialtjänst, äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården. Införandet berör samtliga delar inom myndighetsutövning och utförarverksamhet. Införandet kommer att innebära nya arbetssätt och nya digitala stöd för nämndens verksamheter och för stadens invånare. Syftet med det nya sociala systemet är att vardagen för stadens invånare är enkel och trygg med användarvänliga, säkra och tillgängliga sociala system. Införandet kommer att kräva omfattande resurser inom förändringsledning och utbildning i nya arbetssätt och metoder. Moderniseringen av det sociala systemet kommer att påverka flera av förvaltningens professioner förutom biståndshandläggare och socialsekreterare. Det är ett komplext system som även berör akthantering, statistik, uppföljning och analys.

Under året kommer det behovsinriktade och systematiska arbetssättet IBIC, individens behov i centrum, införas inom myndighetsutövningen. IBIC är en del i utvecklingen av moderniseringen av sociala system. Det kommer krävas utbildning i det nya arbetssättet och resurser för införandet.